

UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ

FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ

Institut mezioborových studií Brno

Sexuální zneužívání dětí a prevence v této oblasti

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Vedoucí bakalářské práce:

PhDr. Alena Plšková

Vypracoval:

Roman Duma

Brno 2012

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Sexuální zneužívání dětí a prevence v této oblasti“ zpracoval samostatně a použil jsem literaturu uvedenou v seznamu použitých pramenů a literatury, který je součástí této bakalářské práce.

Elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné.

Brno 19. dubna 2012

.....
Roman Duma

Poděkování

Děkuji paní PhDr. Aleně Plškové, za velmi užitečnou metodickou pomoc, kterou mi poskytla při zpracování mé bakalářské práce.

Roman Duma

OBSAH

Úvod	2-3
1. Historie a pojem sexuálního zneužívání dětí	4-7
2. Příčiny a následky sexuálního zneužívání dětí	8
2.1 Příčiny sexuálního zneužívání dětí	8-9
2.2 Následky zneužívání dětí	9-13
2.3 Formy sexuálního zneužívání dětí	13-15
2.4 Organizované (komerční) zneužívání dětí	16
2.5 Pachatelé sexuálního zneužívání dětí	16-22
3. Prevence sexuálního zneužívání dětí	23-25
3.1 Primární prevence	25-27
3.2 Sekundární prevence	27-28
3.3 Terciární prevence	29-30
3.4 Vládní kampaň „Stop sexuálnímu násilí na dětech“	30-31
4. Vyšetřování sexuálního zneužívání dětí a jeho specifika	32-33
4.1 Výslech sexuálně zneužitých dětí	33-35
4.2 Demonstrační pomůcky „Jája a Pája“	35-38
4.3 Speciální výslechové místnosti pro dětského účastníka trestního řízení	38-40
5. Legislativa a statistika	41
5.1 Právní předpisy týkající se sexuálního zneužívání dětí	41-45
5.2 Statistika Policie ČR na teritoriu Jihomoravského kraje	45-49
5.3 Statistika Ministerstva práce a sociálních věcí ČR	50-52
5.4 Analýza získaných výsledků	52-53
6. Kazuistiky	54-55
Závěr	56
Resumé	57-58
Anotace	59
Seznam použité literatury	60-62
Seznam příloh	63

Úvod

Jako téma práce jsem si zvolil sexuální zneužívání dětí a prevenci v této oblasti. Toto téma jsem si zvolil především proto, že pracuji u Služby kriminální policie a vyšetřování Policie ČR. I když se sám pracovně touto problematikou nezabývám, tak s ní přijdu do styku při výkonu stálých služeb, což se mě přihodilo například při mediálně známém případu „Kuřim“. Mám za to, že děti by měly být před těmito delikty chráněny a k tomu je třeba, aby se o této problematice neustále psalo, diskutovalo, přednášelo nejen v odborných kruzích, ale hlavně také na veřejnosti. Nikdo by neměl odvracet tvář před takto postiženými dětmi, jejich rodiči a příbuznými, neboť tato situace může postihnout kohokoli z nás. Sexuální zneužívání dětí je, dle mého názoru, stále velmi tabuizované téma a společnost má snahu ho popírat. Ve své práci se chci věnovat základním otázkám a problémům tohoto tématu. Cílem je jednak seznámit veřejnost s příčinami tohoto jevu a jeho následky, dále možnosti prevence v této oblasti a statistické vyhodnocení, resp. vývoj na území České republiky.

Při vyhledávání odborné literatury jsem neměl žádné potíže, neboť na internetových stránkách zabývajících se touto tematikou jsem našel odkazy na konkrétní autory a jejich práce. Navštívil jsem Moravskou zemskou knihovnu a knihovnu Jiřího Mahena, některé knihy jsem si zakoupil a další vypůjčil od kolegů. Po nastudování odborné literatury jsem však získal dojem, že se vesměs píše, jaké jsou formy, následky, příčiny sexuálního zneužívání, ale již málo se píše o tom, co se děje s dítětem při vyšetřování, či jací pachatelé se této trestné činnosti dopouštějí. Cílem je tedy sepsání bakalářské práce, která by neobsahovala pouze psychologické aspekty sexuálního zneužívání, ale i kapitoly, jako jsou například pachatelé sexuálního zneužívání dětí a vyšetřování sexuálního zneužívání dětí.

Sexuálně motivované trestné činy obecně patří mezi ty nejzávažnější. Porušují intimní sféru člověka a mimo poranění fyzických zanechávají především hluboké šrámy na duši, které nejsou sice vidět, ale o to obtížněji a déle se hojí. Nejpopvrženější jednáním je páčání trestných činů na dětech. Děti jsou velmi důvěřivé a zranitelné, nedokáží se samy bránit, je tedy třeba, aby jim společnost poskytovala zvláštní ochranu. Každý si zaslouží prožít šťastné dětství a dostat příležitost vyrůst ve zralou osobnost. Jsem si vědom toho, že to zní jako klišé, ale jsem přesvědčen o tom, že děti jsou naše budoucnost, a je tedy v našem zájmu chovat se k nim tak, jak bychom chtěli, aby se ony jednou chovaly k nám.

Sexuální zneužívání dětí je v posledních letech stále častěji skloňovaným tématem. Oběťmi se teoreticky mohou stát všechny děti do 15 let věku. Domnívám se, že pokud se podaří určit nejohroženější skupiny dětí, bude možné vypracovat vhodné preventivní programy, které budou zaměřené přímo na ně a jejichž úkolem bude je před zneužitím chránit. Prevenci považuji za účinný a v našich podmínkách stále nedostatečně využívaný nástroj.

1. Historie a pojem sexuálního zneužívání dětí

Mohlo by se zdát, že sexuální zneužívání dětí je jevem zcela novým či nedávným, opak je však pravdou. Problematika sexuálních vztahů dospělých k dětem tu existuje velmi dlouho. Již klínové písmo, žalozpěvy, přísloví a dokonce i zákony starých civilizací dokazují, že zneužití dítěte zdaleka není nic nového. Vaničková uvádí, že „*Téměř všechny mýty o vzniku světa a původu člověka obsahují incest. První obsahuje incest bohů, druhé pak obsahuje incest prvních lidí. Je proto sotva překvapující, že incest byl v raných kulturách nejen dovolen, nýbrž se v panských rodech stal přímo povinností...*“¹

Výjimkou není ani Egypt. V této zemi se uzavíralo manželství ve velmi raném věku. U dívek mezi 12. - 14. rokem, u chlapců mezi 15. - 17. rokem. Každému manželství předcházela doba sexuálních příprav. Někdy mladý princ dostal rovnou celý harém. Harémy byly i součástí svatebních darů. Vzácností nebyly ani předpubertální sňatky, ať se to týkalo žen či mužů. Sami vládcové Egypta sebe považovali za přímé potomky boha Slunce, a proto museli uzavírat manželské svazky pouze mezi sebou. Jinak by došlo ke ztrátě jejich božského původu. Proto také incest nebyl odsouzením hodným činem, ale určitou společenskou nutností.

Nejnámějším a snad i nejvýznamnějším vládcem Babylónu byl Chammurapi, který dal své říši první právní řád - tak zvaný Chammurapiho zákoník. Upravuje vztahy nejen mezi jednotlivými členy společnosti, ale i vztah mezi mužem a ženou. V Babylónu převládalo jednoženství, pouze ti majetnější muži si mohli dovolit další vedlejší manželky. Zákon velmi přísně zakazoval předmanželský styk a potraty. Jinak zde převládala sexuální uvolněnost, která souvisela jak s mnohoženstvím, tak s homosexualitou i incestem.

Mezi starými Řeky nebyla vzácností homosexuální přátelství dospělých mužů s nezletilými chlapci (dnes tzv. pederastie), a to hlavně při válečných taženích a vojenském výcviku. Ideálem krásy byl jinoch, a tak homosexuální styk nebo anální styk se ženou byl uznáván jako prioritní. Znásilnění bylo trestné, ale jinak se k homosexuálnímu vztahu právo chovalo shovívavě.

¹ Vaničková, E., Provazník, K., Hadj-Mousová, Z.: Sexuální zneužívání dětí, I. díl, 1. vydání, Praha: Univerzita Karlova, 1997, s. 29

V Aténách byl sexuální život umírněnější. Důvodem je zřejmě to, že se tu muži spíše věnovali politice a filozofování ve svých klubech a ženy se věnovaly domácnosti. Dokonce měly také své kluby, ale o těch se mnoho informací neuchovalo.

Ve Spartě neustálé válečné výpravy vedly k poklesu mužské populace a kromě monogamního manželství se zde daří také polygamií a výjimečně polyandrií. Protože bylo třeba zvýšit počty bojovníků, mohly si manželky starších mužů domů přivést mladíky.

K sexuální tematice se vyjadřovali i takové osobnosti jako Platón: „*Když ženy a muži překročí věk určený pro plození dětí, myslím, že dáme mužům úplnou svobodu obcovat s kýmkoliv, jen ne s dcerou, s matkou a s dcerami dcer a s matkami matek, a právě tak i ženám, jen ne se synem, otcem a s pokrevními předky a potomky. Musíme jim však přísně nařídit, aby nepřinesli na svět počatý plod, a když se přeci jen stane, je třeba s ním zacházet tak, aby nezůstal naživu*“.² Děvčata se v této době vdávala mezi 12. – 15. rokem. Platón doporučoval vstupovat do manželství až po 20. roce, protože mladí rodiče plodí slabé jedince většinou ženského pohlaví. Přesto však neodsuzuje mimomanželský styk zahalený do naprosté diskrétnosti.

V Římě byly manželské svazky většinou monogamní, ale to nebránilo mužům, aby své sexuální potřeby uspokojovaly v nevěstincích nebo si koupili do svého majetku sexuální otrokyni. Sexuální život jinak začínal poměrně brzy - u dívek ve dvanácti letech u chlapců ve čtrnácti letech. Sňatky u dívek byly nejčastější mezi 13. – 17. rokem.

Ve 4. století našeho letopočtu zaznamenáváme vznik a nárůst křesťanství, které jistě ovlivnilo další vývoj kultur v mnoha směrech a názorech.

Křesťanství, či vlastně Bible, chápe ženu jako majetek nebo spíše jako sexuální majetek. Heterosexuální vztahy měly charakter finanční operace. V případě že dívka byla znásilněna, jednalo se o krádež panenství, kterou je možno nahradit penězi jejímu otci. Není tedy divu, že otcové tohoto hojně využívali. Nač by měli dceru nutit se vdát, když za ni tímto způsobem mohou dostat snadno peníze. Tímto vlastně byly položeny základy dětské prostituci, Biblí tolerované.

²Janiš, K., Kindl, M.: Kapitoly z dějin lidské sexuality, Praha: Společnost pro plánování rodiny a sexuální výchovu, 1996, s. 27

V podstatě tím samým způsobem se řešilo znásilnění dle židovských zákonů. Kniha Talmud však neuvádí jako nutnou podmínku sňatek po znásilnění, pokud si to otec nepřál. Přesto však viník musel zaplatit buď za to, že dívku znásilnil nebo za to, že ji dostal za ženu. Z toho vyplývá, že žena nemohla o sobě vůbec rozhodovat, ale musela své tělo dát komukoliv a ještě z toho neměla ona sama žádný zisk.

V 18. století byla náhodně objevena polynéská kultura, ve které čtyř až pětileté děti byly mladistvými uváděny do praxe pohlavního života, a kde dospělí předváděli veřejně všechny formy pohlavního styku. Tato kultura byla velmi záhy zničena, protože ohrožovala svojí sexuální morálkou okolní svět.

Již koncem 19. století narůstá vnímavost vůči násilí, tedy i vůči násilí sexuálnímu. Tato vnímavost se projevuje nejen ve stanovení právních postihů za určitá deliktní jednání, ale i v tom, že již o století později - ve 20. století - je definován pojem sexuálního zneužívání.

Jednou z prvních definic byla definice Schechtera a Roberge z roku 1976, která zní, že sexuální zneužívání je: „*Vtažení závislých, vývojově nezralých dětí a dospívajících do sexuálních aktivit, které plně nechápou, ke kterým jsou neschopni dát informovaný souhlas nebo které porušují sociální tabu rodinných rolí.*“³ Tato definice poukazuje na zneužití závislosti dítěte na dospělých a tím i zneužití moci dospělého nad dítětem. To, jak se dospělý k dítěti chová, není dítě schopno pochopit.

Další definici uvádí např. Elliottová: „*Sexuálním zneužíváním dítěte se rozumí využívání osoby mladší patnácti let k získání sexuálních požitků, uspokojení či jiného prospěchu osobou plnoletou, zpravidla výrazně starší. Je-li však dítě na osobě, jež je zneužívá, závislé (rodiče, učitel, skautský vedoucí apod.), prodlužuje se věková hranice, kdy hovoříme o zneužívání, až na osmnáct let. K sexuálnímu zneužití může dojít i u osob dospělých, jestliže byly zbaveny svéprávnosti. Sexuální aktivitu při použití násilí charakterizujeme jako znásilnění, o sexuální aktivitě mezi nejbližšími příbuznými hovoříme jako o incestu. Sexuální aktivity mezi dětmi mladšími patnácti let se podle legislativy v ČR chápou jen jako poruchy chování.*“⁴ V této definici je věnovaná větší pozornost rozlišení věkové hranice. Tato se posouvá až do osmnáctého roku věku, tedy až do dospělosti.

³ Vaničková, E., Provazník, K., Hadj-Mousová, Z.: Sexuální zneužívání dětí, I. díl, 1. vydání, Praha: Univerzita Karlova, 1997, s. 12

⁴ Elliotová, M.: Jak ochránit své dítě, 1. vydání, Praha: Vydavatelství Portál, 1995, s. 49-50

Sexuální zneužívání dětí je označováno jako Child Sexual Abuse – CSA (popřípadě CAN – Child Abuse And neglect - syndrom zneužívaného a týraného dítěte). Zdravotní komise Rady Evropy v roce 1992 definovala sexuální zneužívání dítěte jako: „Nepatřičné vystavení dítěte sexuálnímu kontaktu, činnosti či chování. Zahrnuje jakékoliv sexuální dotýkání, styk či vykořisťování kýmkoli, komu bylo dítě svěřeno do péče anebo kdo se s dítětem dostal do styku. Takovou osobou může být rodič, příbuzný, přítel, odborný či dobrovolný pracovník či cizí osoba.“⁵ Definice je velmi rozsáhlá, a tak zahrnuje do sebe všechny vědomé i nevědomé aktivity, kterých se dopouštějí uvedené osoby na dítěti a následkem kterých dochází k poškození zdraví a zdravého vývoje dítěte.

Podle Weisse se za sexuální zneužívání považuje: „...pohlavní kontakt mezi dospělou osobou a nedospělým jedincem, přičemž se zákonem určená hranice přípustnosti pohlavního styku pohybuje v různých zemích obvykle mezi 13. a 18. rokem věku. Pojem zneužití přitom může označovat jak různé formy koitálního styku (vaginální, anální, interfemorální), tak i aktivní a pasivní orogenitální aktivity, masturbaci či osahávání jiných částí těla oběti, to vše za účelem dosažení sexuálního vzrušení a eventuálně uspokojení pachatele.“⁶ Opět je zde zmiňována věková hranice, která se může lišit stát od státu. Tato hranice je součástí dlouhodobého vývoje států, jejich kultur a zvyků, proto se někdy věková rozmezí mohou výrazně odlišovat.

Autoři Dunovský, Dytrych a Matějček ve své knize *Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě*, považují za týrání, zneužívání a zanedbávání dítěte: „*Jakékoliv nenáhodné, preventabilní (lze mu předcházet), vědomé (případně i nevědomé) jednání rodiče, vychovatele anebo jiné osoby vůči dítěti, jež je v dané společnosti nepřijatelné nebo odmítané a jež poškozuje tělesný, duševní i společenský stav a vývoj dítěte, popřípadě způsobuje jeho smrt.*“⁷

Definice týkající se problematiky sexuálního zneužívání existuje celá řada. Definice, které jsem napsal, uvádím pouze pro srovnání, resp. pro orientaci v dané problematice.

⁵ Vaničková, E., Provazník, K., Hadj-Moussová, Z.: *Sexuální zneužívání dětí*, I. díl, 1. vydání, Praha: Univerzita Karlova, 1997, s. 12-13

⁶ Täuber, V.: *Nejstřeženější tajemství-sexuální zneužívání dětí*, 1. vydání, Praha: Vydavatelství Trizonia, 1996, s. 10

⁷ Dunovský, J., Dytrych, Z., Matějček, Z.: *Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě*, Praha: Grada Publishing, 1995, s. 24

2. Příčiny a následky sexuálního zneužívání dětí

2.1 Příčiny sexuálního zneužívání dětí

Možných příčin sexuálního zneužívání dětí je mnoho. Někdy to může být dlouhá sexuální abstinence v důsledku partnerských konfliktů, nemoci, časté pobývání mimo domov v nemocnici, lázních, služebních cestách, nočních směnách. Nebo neschopnost nalézt si vhodný protějšek pro sexuální uspokojení. Dunovský, Dytrych a Matějček uvádí, že „*Jindy sexuální agresor vede tzv. normální sexuální život, ale cítí se nespokojen, touží po změně a dítě ho začne sexuálně přitahovat. Může to zkusit jednou a již nikdy své chování neopakuje, protože si uvědomí, že překračuje hranici. Jiný v tom najde zalíbení a nemůže přestat*“.⁸ Některé z mnoha příčin sexuálního zneužití dítěte, je sexuální deviace pachatele, tedy sexuální úchytky, jejichž příčiny jsou v duševní oblasti. Mezi nejčastější sexuální deviace řadíme pedofilii homosexuální, heterosexuální nebo bisexuální. Psychopatie nebo jiné vážnější onemocnění dospělého mužů mohou být dalším ohrožením pro dítě, které je sexuálně zneužíváno. Neméně významným činitelem, který ovlivňuje jednání pachatele, je alkohol a drogy, neboť tyto látky po užití mohou rovněž výrazně negativně ovlivnit jeho chování a jednání.

Příčiny sexuálního zneužívání jsou spatřeny: „v deviacích, čili sexuálních úchytkách, jejíž příčiny jsou v duševní oblasti člověka. Mezi nejčastější sexuální deviace patří homosexuální, heterosexuální a bisexuální pedofilie, sadismus, masochismus, exhibicionismus, voyeurismus a transvestitismus. Dále to může být psychopatie, anebo jiné psychické onemocnění dospělého.“⁹

Co se týče sexuální orientace, která může být příčinou sexuálního zneužívání dětí, hovoříme např. o pedofilii. Jedná se o sexuální orientaci na předpubertální (dětské) objekty. Má povahu heterosexuální (v největší míře), homosexuální či bisexuální (v nejmenší míře). Tento zájem o děti lze odvozovat z nesprávné výchovy či z citové deprivace v dětství. Přestože je pedofilie celoživotní, její projevy se mění s věkem. Někdy jsou tyto zcela

⁸ Dunovský, J., Dytrych, Z., Matějček, Z.: Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě, Praha: Grada Publishing, 1995, s. 77-78

⁹ Pöthe, P.: Dítě v ohrožení, 2. vydání, Praha: Nakladatelství GplusG, 1999, s. 87-88

potlačeny, jindy se je jedinci snaží realizovat. Ne vždy však musí mít tato realizace agresivní nádech.

Je třeba podotknout, že pedofilové jen málo dávají jednoznačně přednost dětem před dospělými. Většina z nich je schopna erotické reakce s objekty zralými (dospělými).¹⁰

Další atypickou sexuální orientací je pederastie. Jedná se o kombinaci dvou sexuálních orientací homosexuality a pedofilie. Ne vždy je však homosexuál zaměřený primárně na děti. Může se na ně orientovat i z jiných důvodů než je jeho primární sexuální orientace.¹¹

Specifickou příčinou je rekapitulace vlastní zkušenosti zneužití. Jedná se o důsledek sexuálního zneužití v dětství, kdy tyto oběti se sami stávají v dospělosti pachateli sexuálního zneužívání.¹²

Sexuální deviace a sexuální chování spolu však nemusí vždy souviset. Např. znásilnění se dopouštějí častěji muži bez přítomnosti sexuální deviace, stejně tak větší část deliktů pohlavního zneužívání páchají lidé sexuálně normální avšak jinak narušení. Ne každý deviantní jedinec se musí nutně projevovat deviantně a někteří z nich během svého života ani žádný delikt nespáchají. Rozpoznání skutečných důvodů sexuálně deviantního chování je úkolem znaleckého posouzení.

2.2 Následky zneužívání dětí

Sexuální zneužívání může výrazně ovlivnit budoucí život v dětství zneužívaného jedince. Hloubka a intenzita traumatu oběti je individuální, záleží na vztahu mezi obětí a pachatelem, způsobu zneužití, věku oběti i jeho psychické a fyzické vybavenosti.

¹⁰ Zvěřina, J.: Lékařská sexuologie, Praha: Sexuologický ústav 1. lékařské fakulty UK, 1994, s. 132

¹¹ Zvěřina Jaroslav: Lékařská sexuologie, Praha: Sexuologický ústav 1. lékařské fakulty UK, s. 143

¹² Vaničková, E., Provazník, K., Hadj-Moussová, Z.: Sexuální zneužívání dětí, I. díl, 1. vydání, Praha: Univerzita Karlova, 1997, s. 27

Většina lidí odsuzuje sexuální zneužití dítěte jako něco nepřijatelného, ohavného, jako jeden z nejhorších činů právě díky tomu, že se jedná o bezbranné důvěřivé dítě. Děti by měly být chráněny, protože jsou zranitelné tím, že jsou ještě ve vývoji, tělesném i psychickém. Sexuální zneužití poznamená dítě na celý život, ať už přímo nebo nepřímo a skrytě.

Významným faktorem, který má vliv na následky sexuálního zneužití je intenzita vztahu mezi dítětem a dospělým člověkem, který dítě zneužil. Patrně nejtragičtěji působí na dítě zneužívání vlastním rodičem za současného „mlčení“ druhého rodiče. Velmi významný pro další život dítěte je také způsob zneužívání. Dozajista větší důsledky má násilná soulož, než občasné hlazení po zadečku a na prsou oběti.¹³ Rovněž také záleží na tom, jak dlouhé bylo období, ve kterém docházelo k zneužívání. Podstatně závažnější následky zneužívání se vyskytují u dlouhodobého sexuálního zneužívání, než u zneužívání krátkodobého nebo jednorázového. Svoji roli také hraje věk oběti, zejména se týká vzpomínek dítěte. Jistě závažnější následky pro oběť bude mít sexuální zneužívání prožité v 10 letech než zneužívání ročního dítěte, které snáze na prožité události zapomene. Velmi také záleží na bezprostřední reakci nejbližšího okolí oběti sexuálního zneužívání. Tato reakce může někdy oběti přivodit podstatně větší trauma než samotné jednání pachatele činu.

Príznaky chování sexuálně zneužívaných dětí jsou závislé na věku.

- Předškolní děti od 0-6 let: objevují se děsivé sny, regrese.
- Školní věk od 7-12 let: navíc přistupují problémy ve škole, hyperaktivní a agresivní chování.
- Jedinci od 13-18 let: nejvýraznějším projevem je nepřátelství, dále se vyskytují deprese, somatické problémy, sebevražedné chování, promiskuita, útoky z domova, požívání alkoholu a drog.¹⁴

Různorodost dlouhodobých následků sexuálního zneužívání se nevejde do jednotného, univerzálního modelu. Někteří autoři dělí tyto následky sexuálního zneužívání na:

- 1) **krátkodobé** - bolest, smutek, lítost, pláč, vztek, hněv, zloba, úzkost, panika, obava, strach, agrese, apod.

¹³ Täuber, V.: Nejstřeženější tajemství - sexuální zneužívání dětí, 1. vydání, Praha: Vydavatelství Trizonia, 1996, s. 30

¹⁴ Milfait, R.: Komerční sexualizované násilí na dětech, Praha: Nakladatelství Portál, 2008, s. 61

- 2) **dlouhodobé** - obranné reakce, somatické stesky, depresivní symptomatologie, sociální izolace, ztížení úspěšnosti ve škole, v práci, sociální patologie, poruchy příjmu potravy, snížení sebehodnocení, negativní sebepojetí, problémy ve vztazích, autodestruktivní a suicidální chování atd. ¹⁵

Krátkodobé následky bezprostředně navazují na zkušenost se sexuální agresí. Odezní po několika hodinách či dnech v závislosti na tom, kdo byl agresorem, věku dítěte, jeho schopnosti vyrovnávat se stresem a také na podpoře okolí. Mohou vést dítě až ke změně chování, kterou znalci dětské duše označují za SOS volání dítěte o pomoc. ¹⁶

Po různě dlouhé době latence se dostávají následky dlouhodobé. Vaníčková vymezuje tyto příznaky: „přímým důsledkem sexuálního zneužití je deprese. Mezi dalšími je přetrvávající úzkost - zvýšená tenze a emocionální labilita. Dále poruchy příjmu potravy - mentální anorexie a bulimie. Dalším dlouhodobými příznaky je nízké sebehodnocení a sebevědomí, které znesnadňuje společenské uplatnění, poruchy interpersonálních vztahů spojené s navazováním, stálostí partnerských vztahů a jejich plnohodnotným prožíváním, poruchy sexuální, promiskuita, prostituce, sexuální agrese. Neschopnost prožít sexuální aktivity vede u žen častěji k prostituci, u mužů k opakování vzorců násilného chování a často také ke zneužívání alkoholu a drog.“ ¹⁷

Podle Täubnera patří mezi nejtragičtější důsledky sexuálního zneužívání onemocnění, které může dítě provázet až do dospělosti. Tato nemoc je označována různě - rozpolcenost, netypická schizofrenie či mnohočetnost. Během zneužívání se dítě někdy uchyluje k úniku, kdy se převtěluje do jiné osobnosti, hračky, zvířete apod. To, co se děje s jeho tělem, pozoruje jakoby z povzdálí. V tomto okamžiku je dítě např. plyšovou hračkou a to, co se s ním ve skutečnosti děje, se ho vlastně netýká. ¹⁸

Enders sestavila podle vlastních a zahraničních zkušeností metodický přehled možných následků sexuálního zneužívání, který slouží jako materiál pro učitele a výchovné poradce v SRN a dá se aplikovat na naše podmínky. Tento přehled zpracovaný do tabulky

¹⁵ Hanušová, J.: Sexuální zneužívání, Praha: Vzdělávací institut ochrany dětí, 1995, s. 20

¹⁶ Vaníčková, E., Provazník, K., Hadj-Mousová, Z., Spilková, J.: Sexuální násilí na dětech, 1. vydání, Praha: Nakladatelství Portál, 1999, s. 79

¹⁷ Vaníčková Eva, Provazník Kamil, Hadj-Mousová Zuzana, Spilková Jana: Sexuální násilí na dětech, s. 79

¹⁸ Täuber, V.: Nejstřeženější tajemství - sexuální zneužívání dětí, 1. vydání, Praha: Vydavatelství Trizonia, 1996, s. 31

uvádím z důvodu, že i v našich podmínkách by mohl sloužit zejména odborné, ale i laické veřejnosti jako diagnostický prostředek pro oprávněné podezření na sexuální zneužívání.

tabulka č. 1: možné následky sexuálního násilí na dětech

<p>1. Tělesná poškození</p> <p>Rány způsobené kousnutím v oblasti genitálií Škrábance na hýždích nebo na vagíně Krevní podlitiny na erotogenních zónách Krevní podlitiny, krev na vnitřních stranách stehien, krev kolem konečníku Nemoci pohlavních orgánů Sexuálně přenosné nemoci AIDS</p>
<p>2. Tělesné a psychosomatické následky</p> <p>Poruchy spaní, řeči a koncentrace Ochrnutí, ochromení Vadné držení těla, křečovitě pohyby Kožní nemoci, alergie Poruchy jídla (i bulimie) Astma, epilepsie, autismus Záchvaty bezmocnosti Migréna, bolesti hlavy, zažívací potíže Noční pomočování, hormonální poruchy, bolesti v podbřišku Plísňová onemocnění Psychosomatická krvácení Menstruační poruchy, výtoky, těhotenství</p>
<p>3. Emocionální změny</p> <p>Difusní strachy a úzkosti (např. uzavřené prostory), autority Strach z AIDS Regresivní chování Agresivní chování Opuštěnost, obtížnost ve vztazích Pocity studu a viny, sebedoceňování Odmítání vlastní pohlavní role, úvah o sobě, sebeanalýzy Fóbie, deprese, pocity ubohosti, bezmocnosti Pochybnosti o vlastním vnímání světa Přepjaté chování, poruchy kontaktů Psychózy, rozpolcenost osobnosti</p>
<p>4. Autoagrese</p> <p>Sebevražedné pokusy Posedlost nějakou činností Vytrhávání vlasů, pálení se cigaretou, ničení oděvu Cucání, kousání prstů a nehtů Posedlost hrou (hrací automaty) Drogy, alkoholová závislost</p>

zdroj: Täuber, Praha 1996, s. 32

<p>5. Následky v sociálním chování</p> <p><i>Delikvence</i> <i>Regrese do dětství, předčasně zralé chování</i> <i>Odpírání výkonu nebo extrémní výkonová motivace</i> <i>Extrémní bezmocné chování či potřeba moci nad někým jiným</i> <i>Útěky z domova</i> <i>Extrémní, křečovitě připoutání se na závislou osobu (ochrana mladšího sourozence)</i> <i>Manické nápadné chování vůči mužům, nebo některým typům žen</i> <i>Jisté vystupování ve skupině za současné úzkosti z jednotlivých kontaktů</i> <i>Nesoustředěnost na jednání</i></p>
<p>6. Následky pro sexuální chování</p> <p><i>Sexualizování sociálních vztahů</i> <i>Výstřední, neúměrná sexuální zvědavost</i> <i>Otevřená, veřejná masturbace, obnažování genitálií</i> <i>Vynucování promiskuitního chování</i> <i>Nápadné chování během menstruace</i> <i>Prosazování (negování sexuálních potřeb, frigidita)</i> <i>Prostituce</i> <i>Sexuálně agresivní chování, zvláště mužských obětí – zneužití chlapci</i> <i>Sadomasochistické sexuální chování</i> <i>Věku nepřiměřené sexuální chování, např. sexuální hry</i></p>

zdroj: Täuber, Praha 1996, s. 32

Následky sexuálního zneužívání dětí jsou děsivé. Mezi nejhorší patří pokřivení vývoje lidského jedince již v jeho počátku, přičemž tyto odchylky mají pro jeho další život nedozírné negativní důsledky. Proto je třeba věnovat dětem velkou pozornost, zejména všem změnám jejich chování, např. krajní náladovost, stahování se do sebe, bázlivost nebo přehnaná plačtivost, strach jít spát nebo jiné, aby mohlo být těmto činům zabráněno.

2.3 Formy sexuálního zneužívání dětí

Formy sexuálního zneužívání dětí můžeme rozdělit do dvou skupin, podle toho, zda se pachatel oběti při sexuálním zneužívání dotýká či ne. V rámci tohoto způsobu rozlišování rozeznáváme toto sexuální zneužívání:

- 1) Dotykové
- 2) Bezdotykové

1) Dotykové sexuální zneužívání

Při tomto zneužívání dochází mezi pachatelem a dítětem k dotýkání včetně laskání prsou a pohlavních orgánů, orálnímu, interfemorálnímu (vnik penisu mezi stehna), vaginálnímu nebo análnímu pohlavnímu styku. Do této skupiny tedy patří:

- a) Osahávání, ohmatávání genitálií dítěte, ale i horních částí stehen a prsou. Pachatel pocíťuje sexuální uspokojení, a proto je schopen si jako výmluvu vymyslet jako záminku pro možnost dotýkat se tímto způsobem dítěte např. to, že dítě masíruje nebo provádí hygienické úkony. Dítě, zvláště když je malé, velmi potřebuje, aby přicházelo do fyzického kontaktu s ostatními. Pro něj to znamená projev citového pouta k němu a posiluje to také vztah k vlastnímu tělu, což je důležitý předpoklad pro budoucí normální vývoj jeho sexuality. Z tohoto důvodu je nutné umět rozeznat nesexuální mazlení od sexuálního zneužívání pachatelem.
- b) Masturbace - jedná se většinou o dráždění vagíny a klitorisu u dívek, penisu u chlapců, ale může se jednat i o dráždění anální. K masturbaci může docházet u pachatele, oběti či vzájemně mezi nimi.
- c) Frotérství - jedinec se ukájí třením o druhé osoby. Dochází k němu v místech, kde je shromážděno větší množství lidí např. v tlačenici, dopravních prostředcích, obchodních domech, apod.
- d) Simulovaná soulož - pachatel tře své genitálie a genitálie dítěte a tím se uspokojuje. V tomto případě nedochází k znásilnění dítěte.
- e) Znásilnění (penetrace) - pachatel skutečně souloží s dítětem. Vzhledem k fyziologickému uspořádání dítěte dochází často k zraněním. Penetrace může být vaginální či anální (u homosexuálních pachatelů ve vztahu k chlapcům, ve vztahu k dívkám ovšem také). Dítě může být nuceno penetrovat pachatele prsty, rukou nebo jiným předmětem.
- f) Sadosochistické aktivity - při těchto aktivitách dochází k trýznění dítěte, jinak pachatel nedosáhne svého uspokojení. Samozřejmě, že může dojít i k usmrcení dítěte (nekrofilie). Při tomto druhu zneužívání dochází k tomu, že takto zneužívané dítě není schopno se v dospělosti uspokojit jinak než právě těmito aktivitami.
- g) Orální sexuální aktivity- jedná se o líbání s pronikáním jazyka do úst dítěte, olizování či dráždění genitálií dítěte pachatelem nebo obráceně (dítě musí dráždit a uspokojovat pachatele). Dochází i k nucení dítěte dráždit jiné dítě.¹⁹

¹⁹ Vaničková, E., Provazník, K., Hadj-Mousová, Z.: Sexuální zneužívání dětí, I. díl, Praha: Univerzita Karlova, 1997, s. 15-17

- h) Fetišismus - obecně se jedná o deviaci, při které se pachatel zaměřuje na určité druhy předmětů (např. spodní prádlo, boty, doplňky, atp.) či na určité části těla (např. nohy, prsa, ruce, atp.) jako podnět pro sexuální vzrušení, ukájení a uspokojování. Dítě tedy může být nuceno oblékat si určitý druh oděvu, latex, apod.
- i) Sexuální aktivity se zvířaty- objevuje se hlavně v pornografii.

2) Bezdotykové sexuální zneužívání

- a) Voyeurství (voyeurismus) - sexuální uspokojení se dostavuje při pozorování jiných osob při svlékání, pozorování nahých či sexuálního styku. Dítě si ani nemusí být vědomo toho, že jej někdo pozoruje, ale pachatel je může nutit k tomu, aby se před ním svlékalo či, aby konalo sexuální aktivity (masturbace, aktivity s jiným dítětem, dospělým či zvířetem), kterých se pachatel nezúčastňuje.
- b) Exhibicionismus - pachatel je sexuálně uspokojen při obnažování svých genitálií před zraky jiných osob. S tímto souvisí i nucení dítěte, aby sledovalo sexuální aktivity jiných osob, a to buď přímo nebo pomocí pornografických videokazet či fotografií.
- c) Verbální zneužívání - uspokojení pachatel nachází v představování si dítěte, jak se např. svléká či jak provádí různé sexuální aktivity. Tyto dítě provádí na příkaz pachatele prostřednictvím např. telefonu, počítače prostřednictvím např. komunikačního programu Skype, apod. Pachatel používá při těchto hovorech sexuální zabarvení hlasu, obscénní řeči i zastrašování a výhrůžky.²⁰

Někomu se může zdát, že některé bezdotykové formy dítěti nemohou ublížit. Přesto se však jedná o nebezpečné jednání, přinejmenším nemravné, které může na dítěti zanechat vážné následky.

²⁰ Vaničková, E., Provazník, K., Hadj-Mousová, Z.: Sexuální zneužívání dětí, I. díl, Praha: Univerzita Karlova, 1997, s. 15-17

2.4 Organizované (komerční) zneužívání dětí

Komerční sexuální zneužívání dětí definoval v roce 1996 Stockholmský kongres jako použití dítěte pro sexuální účely výměnou za peníze nebo za odměnu v naturálních mezi dítětem a zákazníkem nebo dítětem a prostředníkem, agentem a jinými, kdo na obchodu s dětmi za tímto účelem vydělávají.

Komerční sexuální zneužívání má tři formy. Jde o dětskou prostituci, dětskou pornografii a obchodování s lidmi za účelem pohlavního styku. Protože jde o jev, který se ve světovém měřítku dotýká milionů dětí, má u nich za následek stoupající trend pohlavně přenosných nákaz, zvýšený výskyt pozitivivity HIV a onemocnění AIDS a naprostou devastaci jejich osobnosti, stává se středem zájmu světového společenství.

Děti, které byly komerčně sexuálně zneužívány, jsou poznamenány vývojovým stigmatem na celý život a je rozhodující, v jakém věku se dítě s komerčním sexuálním zneužíváním setkalo poprvé, za jakých to bylo okolností, co tomuto předcházelo, jakými prostředky, způsoby a metodami bylo k těmto činnostem nuceno, či zda tak jednalo více méně dobrovolně.²¹

Komerčnímu zneužívání dětí se věnuje stále větší pozornost a to především jejímu organizování, které přesahuje hranice města, států i kontinentu. Do komerčního zneužívání zařazujeme dětskou prostituci, dětskou pornografii a to vše v kontextu se sexuální turistikou. Vznikl zde obchod s dětmi, kde děti figurují nejen pro sexuální účely, ale i pro ilegální a mezinárodní osvojení, pro dětskou práci až po vraždy dětí za účelem prodeje jejich orgánů.²²

2.4 Pachatelé sexuálního zneužívání dětí

Nejčastějšími pachateli sexuálního zneužívání jsou podle výzkumů muži, a to v 80 %, na ženy připadá 1 % a cizí osobou jsou děti zneužívány pouze v 10 %. Většina pachatelů trestných činů pohlavního zneužívání a znásilnění pochází z řad rodičů poškozených dětí, dále z řad ostatního příbuzenstva a zcela v ojedinělých případech je pachatelem osoba bez bližšího vztahu k poškozenému dítěti. V potaz však musíme brát, že tyto výzkumy jsou pouze

²¹ <http://www.planovanirodiny.cz>

²² Dunovský, J., Dytrych, Z., Matějček, Z.: Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě, Praha: Grada Publishing, 1995, s. 98-99

předběžné. Neustále přibývá případů, kdy se sexuální zneužívání ani nezjistí, a to buď z důvodu, že se děti o tomto problému bojí mluvit nebo se stydí.²³

Pachatelé sexuálního zneužívání dětí pocházejí z různých společenských vrstev, mají různou úroveň vzdělání a různé profese. Pokud se týká jejich inteligence, rovněž nemůžeme říci, že jsou to pouze lidé se sníženým intelektem, často jedná o osoby velmi vzdělané a chytré. Nelze ani vysledovat, z jakých etnických a sociálně kulturních skupin pachatelé těchto trestných činů pocházejí. Mohou však být svému okolí nápadní pro své samotářské, podivínské chování a vystupování, ale mohou to být i lidé respektovaní v zaměstnání a úspěšní v osobním životě.

To je dáno tím, že tyto trestné činy jsou zapříčiněny různými psychologickými a sociologickými faktory. Nenápadní pachatelé spíše sklouznou k pedofilním sexuálním aktivitám v důsledku stresové situace (problémy jednak v zaměstnání, ale i ve vztazích, apod.), jiní jsou již od počátku svého sexuálního vývoje orientovaní na děti. Někteří pachatelé zase potřebují ke svému uspokojení sadistické prvky. Násilí, které používají, je poslední prostředek, který může ještě zabránit jejich odhalení. Jedna z typologií pachatelů pochází z pracoviště v Massachusetts Treatment Centre:²⁴

1. Fixovaný pedofil

Preferuje děti jako sociální i sexuální partnery. Takto je vlastně orientován od začátku, umí si získat dětskou náklonnost, miluje děti. Není schopen dosáhnout sexuálního uspokojení s jiným partnerem, který přesáhl pubertální věk. Nejdříve se s dětmi spřátelí a teprve poté začne navazovat sexuální kontakt. Raději se s dětmi mazlí, laská, hladí je, než aby usiloval o pohlavní styk. Láká ho dětská nevinnost, upřímnost, ale stejně tak je pro něj důležitý zevnějšek. Násilí proti dětem většinou nepoužívá. Často nemá žádné dlouhotrvající vazby s dospělými, snad kromě příbuzných. Žení se spíše výjimečně. Sám nemá pocit viny a nechápe, proč mu ostatní vyčítají jeho vztahy k dětem.

²³ Vaničková, E., Provazník, K., Hadj-Mousová, Z.: Sexuální zneužívání dětí, I. díl, Praha: Univerzita Karlova, 1997, s. 21-22

²⁴ Douglas, J., Olshaker, M.: Cesta do temnot: jak chránit a vychovávat děti, aby se nestaly obětmi pedofilních násilníků, 1. vydání, Frýdek-Místek: Alpress s.r.o., 1999, s. 151-232

2. Regresivní pedofil

Jeho vývoj, jak v dětství, tak i v dospělosti, je normální. Má vazby na své vrstevníky, prožívá heterosexuální zkušenosti. Poté ovšem dochází ke krizi. Dostávají se pocity méněcennosti, vznikají problémy v práci, rodině, nakonec i v sexuálním životě. Nezřídka dochází k nadměrnému požívání alkoholu, drog a k rozvodům. Právě v důsledku takových stresů dochází k pedofilním kontaktům. Dává přednost spíše holčičkám, které nebydlí poblíž jeho bydliště.

3. Agresivní, sadistický pedofil

Děti jsou pro něj objektem jeho sexuálně-sadistických choutek. Již od dětství je nápadný svým chováním a vystupováním, je zlý, nepřizpůsobivý, záłudný. Svoji oběť si vyhlídne, vyláká ji od ostatních, po zneužití tělo oběti odhodí na nějakém osamoceném místě. Tento typ se nevyskytuje často, ale je to v podstatě typ nejnebezpečnější.

4. Primitivní pedofil

Jde o mentálně i sociálně primitivního jedince, který je ve svém okolí neoblíben, lidé se mu raději vyhýbají. Je nevypočitatelný, impulsivní, náladový a popudlivý. Má naprostý nedostatek schopností navazovat kontakty se svými vrstevníky a okolím. Tohle je zřejmě také důvod, proč si vybírá za své oběti děti. Děti nemá nijak zvlášť rád, slouží mu pouze k tomu, aby ukojil své sexuální potřeby. Nezdráhá se použít násilí, lest či jiné různé triky.²⁵

Autory další typologie pachatelů jsou P. E. Dietz, forenzní psychiatr a kriminolog, v současné době prezident poradenské společnosti Park Dietz & Associates Inc. a K. V. Lanning, bývalý zvláštní agent FBI z Národního centra pro analýzu násilných trestných činů (FBI Academy Quantico), v současné době pracuje jako poradce v oblasti zločinů páchaných na dětech, u společnosti Academy Group Inc., kteří nazývají pachatele sexuálního zneužívání dětí „prznitely“ a tyto dále následovně:

²⁵ Douglas, J., Olshaker, M.: Cesta do temnot: jak chránit a vychovávat děti, aby se nestaly obětmi pedofilních násilníků, 1. vydání, Frýdek-Místek: Alpress s.r.o., 1999, s. 151-232

tabulka č. 3:

PRZNITELÉ	
1. Preferenční prznitelé	2. Situační prznitelé
a) sváděcí	a) potlačení
b) introvertní	b) morálně nevybíraví
c) sadističtí	c) sexuálně nevybíraví
	d) nevyrovnání

zdroj: Douglas, 1999 Frýdek-Místek, s. 154

1. Preferenční prznitelé dětí

Jsou to skuteční pedofilové, kteří upřednostňují sexuální styky s dětmi, které jsou také předmětem jejich fantastických představ. Mohou prožít celý svůj život, aniž by zprnili nějaké dítě, dokonce mohou mít i sexuální vztah s dospělým a uspokojovat své pohnutky jinak, např. mít sexuální představy o dětech, masturbovat s panenkami nebo si najdou dospělého sexuálního partnera, který má nějaké dětské vlastnosti (nevyvinutá ňadra, menší postava, vada řeči, apod.) Takové jednání však není v rozporu se zákonem.

Jako mladistvý má pedofil velmi málo společenských kontaktů se svými vrstevníky, neboť jeho sexuální zájem je již orientován na děti. Jako dospělý má tendenci se často a mnohdy neočekávaně stěhovat. Mnoho času tráví tím, že navazuje kontakty s oběťmi. Může bydlet po dlouhou dobu s matkou, či bydlet sám. Rovněž může bydlet v bytě vyzdobeném způsobem, který má nějaký vztah k věku, popřípadě k pohlaví obětí, jimž dává přednost. V závislosti na těchto kategoriích může mít hračky, panenky nebo nejrůznější hry, které by v žádné jiné souvislosti neměl.

Může si platit dospělé prostitutky, aby zrealizoval své fantazie. Hodně těchto mužů se velice zajímá o dětskou pornografii (fotky, časopisy, videonahrávky). Někteří si sami vyrábějí svoji pornografii a pečlivě zaznamenávají své sexuální kontakty, aby je mohli znovu prožívat.

Je zde nebezpečí, že nadejde okamžik, kdy mu nebude postačovat jenom samotná představa a pedofil pocítí potřebu své touhy opravdu uskutečňovat se skutečným dítětem a skutečně dítě zneužije či zprzní, unese, apod.²⁶

Zaměřuje se na děti v prepubertálním věku, kdy nejsou ještě rozvinuty sekundární pohlavní znaky. Preferuje nekoitální chování s dětmi – prohlíží si jejich genitál, osahává je nebo se sám nechá osahávat. Někdy se může vyskytnout orální styk, méně často pak styk pohlavní či anální.

- a) **sváděcí typ** – dětem dává dárky, zahrnuje je pozorností, získává si jejich důvěru a tím u nich snižuje jejich zábrany. Velmi dobře komunikuje s dětmi. Vybírá si především děti, které se bez problémů poddají jeho taktice a ty, které jsou nejvíce ovlivnitelné (dítěti je doma projevováno málo náklonností, lásky apod.). Tento typ může mít až několik objektů najednou, například jako vedoucí dětského turistického oddílu či třídní učitel. Zneužívá své autority a svého postavení, navíc on sám je přece dospělý, kterého děti musí poslouchat. Pokud ho nějaké dítě neudá, resp. nesvěří se např. rodičům, nic se neděje. Jednoduše o své objekty ztratí zájem, neboť dospějí, zestárnou a přestanou ho přitahovat. Také může použít hrozby nebo fyzického násilí k tomu, aby objektům zabránil v jeho udání.
- b) **introvertní typ** – jedná se o typ, který se pohybuje po parcích a hřištích, kde pozoruje děti. Mnohdy děti dokonce fotografuje. Jeho sexuální aktivita bude omezena na krátká setkání a většinou se zaměřuje na neznámé nebo velmi malé děti. Svě vlastní představy realizuje tak, že uskutečňuje obscénní telefonáty dětem, odhaluje se nebo má pohlavní styk s dětskými prostitutkami. Pokud se mu nepodaří opatřit si oběť, může se dokonce oženit s nějakou ženou, která má malé děti, nebo s ní má děti vlastní, které se pak stávají jeho oběťmi.

²⁶ Douglas, J., Olshaker, M.: Cesta do temnot: jak chránit a vychovávat děti, aby se nestaly oběťmi pedofilních násilníků, 1. vydání, Frýdek-Místek: Alpress s.r.o., 1999, s. 151-232

c) **sadistický typ** - tento typ je nejnebezpečnější. Potřebuje své oběti způsobovat bolest, a to jak psychickou tak fyzickou, aby se sexuálně ukojil. Používá podvody, násilí k tomu, aby získal nad obětí kontrolu, a poté ji začne mučit. Přestože jich je v podstatě nejméně, jsou to právě oni, kdo oběti unášejí a vraždí.²⁷

Vyskytují se také případy, kdy se ze sváděcího typu časem vyvinul typ sadistický: Je zda však otázka, proč se tak stalo. Zda tu byl nějaký urychlující stresor či tito muži měli sadistické pohnutky po celou dobu od své pohlavní zralosti a teprve časem se projevíly.

2. Situační prznitelé dětí

Jejich primární sexuální pohnutky a fantazie jsou orientovány na dospělé. Mají však pohlavní styky s dětmi, aby ukojili nějakou jinou potřebu. Děti jim slouží jako zástupný objekt, dítě je spíše jejich příležitostnou než preferovanou obětí. Tito pachatelé mohou projevovat svou útočnost, kterou jsou schopni uplatnit pouze proti nejzranitelnějším obětem. Terčem mohou být starší lidé, prostitutky a jiné snadné cíle.

Jejich chování se může vystupňovat. Může ukázat, že to, co se jeví jako impulzivní, izolovaný útok na nějaké dítě, je pouze zkouška toho, zda uspěje, aniž bude dopaden. Násilnost zločinů se může zvyšovat - pachatelé se stávají troufalejšími, napadají více obětí a tráví s nimi více času, aby si své fantastické představy přehrávali znovu (vrací se na místa činu, kde nechal i mrtvolu, apod.).

a) **potlačený typ** - muži, kteří przní svoje děti, protože jsou jim nejbliže. Mají nízkou sebeúctu, pohlavní styk s dětmi jim slouží jako náhražka za pohlavní styk s dospělými, se kterými není schopen navázat tyto vazby. K nalákání dětí užije spíše lsti než násilí. Toto jeho chování je výsledkem působícího stresu.

b) **morálně nevybíravý typ** - tento typ zneužívá všechny kolem sebe. Jak vlastní děti, tak děti cizí, vlastní manželku, přátele, apod. Nemá žádné svědomí, jedná impulsivně. Používá lsti, podvody i násilí.

²⁷ Douglas, J., Olshaker, M.: Cesta do temnot: jak chránit a vychovávat děti, aby se nestaly oběťmi pedofilních násilníků, 1. vydání, Frýdek-Místek: Alpress s.r.o., 1999, s. 151-232

- c) **sexuálně nevybíravý typ** - zneužívá děti, protože se nudí a tyto zážitky mu připadají vzrušující, zkrátka jiné. Je ochoten vyzkoušet cokoliv od skupinového sexu, spoutávání až po sex s dětmi, ať svými či cizími. Tento typ pachatele je náchylnější zneužívat větší počet obětí.²⁸
- d) **nevyrovnaný typ** - jako mladistvý nemá mnoho přátel svého věku. Může dlouho bydlet u rodičů nebo jiného příbuzného. Jeho obětí by mohlo být dítě, které dobře zná, nebo někdo cizí, koho může použít jako náhražku vrstevníka, k němuž se nemůže dostat. Není natolik přitahován k dětem, je hlavně zvědavý, avšak nejistý, pokud se týká dospělých, proto také když bude sbírat pornografii, tak ne dětskou, ale pornografii dospělých. Vzhledem k tomu, že je izolovaný od společnosti, jeho nepřátelství a zlost mu mohou přerůst přes hlavu a bude velmi nebezpečný. V tomto případě své oběti nejen týrá, ale i vraždí.

Můžeme se setkat i s kombinací nevyrovnaného a morálně nevybíravého typu, který poté co uskuteční své fantaskní představy, má výčitky svědomí či dokonce odpor ke svému vlastnímu jednání.

Pravděpodobně existuje o mnoho více situačních pachatelů, přestože pedofil preferenční zprvní během svého života daleko více dětí, neboť v tom spočívá jeho primární sexuální pohnutka. Bude na to myslet celou dobu. Situační prznitel dětí by mohl napadnout třeba jen jediné dítě. Přesto ne všichni pedofilové jsou przniteli a ne všichni prznitelé jsou pedofily. Tato dvě dělení, které jsem popsal, mají mnoho společných znaků. Nicméně zdá se mi, že druhé dělení je daleko více propracované. Je zde uváděno o mnoho více detailů, které při vyšetřování mohou sehrát velmi důležitou roli. Já osobně se domnívám, že typologie pachatelů podle P. E. Dietze a K. V. Lanninga, která není v České republice uznávaná, by mohla přinejmenším sloužit jako vodítko pro dopadení pachatelů. Zakládá se totiž na praktických zkušenostech velkého množství lékařů, psychiatrů, patologů, psychologů, policistů a dalších odborníků, kteří se touto problematikou zabývali často celý svůj profesní život.²⁹

²⁸ Douglas, J., Olshaker, M.: Cesta do temnot: jak chránit a vychovávat děti, aby se nestaly obětmi pedofilních násilníků, 1. vydání, Frýdek-Místek: Alpress s.r.o., 1999, s. 151-232

²⁹ Douglas, J., Olshaker, M.: Cesta do temnot: jak chránit a vychovávat děti, aby se nestaly obětmi pedofilních násilníků, 1. vydání, Frýdek-Místek: Alpress s.r.o., 1999, s. 151-232

3. Prevence sexuálního zneužívání dětí

Pojem prevence sexuálního zneužívání dětí znamená souhrn opatření zaměřených na účinnou ochranu proti páchání mravnostních deliktů na dětech, ke snižování jejich výskytu, a na jedné straně zamezením páchání těchto deliktů a na straně druhé odstraněním příčin a podmínek jejich vzniku. Jde vlastně o snahu zabránit této činnosti ještě před jejím vznikem nebo jejímu pokračování. Nelze vyjmenovat všeobecně platná opatření, neboť každý případ má svoje specifika.

Současný celosvětový trend preferuje prevenci před represí, která se zaměřuje až na důsledky deliktů, ale také je především méně efektivní. Naproti tomu prevence je méně nákladná, a to jak v oblasti materiální, tak i v oblasti personální a do budoucna má daleko větší perspektivu než represe (např. zmenšuje zátěž orgánů činných v trestním řízení při zvyšování počtu deliktů, snižuje recidivu, apod.).

Odborníci na tuto problematiku rozdělují prevenci různým způsobem. Profesoři Matějček a Dytrych rozdělují prevenci CAN - Syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte (Child Abuse and Neglect) do dvou částí a to na prevenci primární a sekundární. Provaníková prevenci rozlišuje na primární, sekundární a terciární. Täuber transformoval oba přístupy do pedagogického projektu prevence sexuálního zneužívání dětí.³⁰

Prevence probíhá prostřednictvím sexuální výchovy ve škole, rodině i díky médiím nejrůznějšího druhu. Problematika sexuálního zneužívání dětí se nevyhýbá žádnému věku dítěte. Nestačí jen rodičovská sdělení dětem, že na světě jsou zlí lidé, kteří by jim mohli ublížit. Je třeba se vyrovnat s tím, že osvěta a prevence by měla začít co nejdříve. Obecně ve výchově je také třeba trénovat dovednosti, jako jsou schopnost komunikovat, asertivitu, obranu proti manipulativním technikám a neposlední řadě je třeba pomoci dítěti vyjasnit si postoj k sobě samému, upevňovat jeho sebevědomí, upozornit na postojové dilema především v případě, je-li potenciální zneuživatel blízký člověk, a pomoci toto dilema řešit. Je evidentní, že relativně snazší je situace, kdy dítě učíme ochraně před zneužitím anonymním nebo cizím pachatelem, o mnoho složitější je však prevence zneužívání jemu blízkou osobou. V sexuální

³⁰ Weiss, P. a kolektiv: Sexuální zneužívání dětí, 1. vydání, Praha: Grada Publishing, 2005, s. 57

výchově se ovšem zapomíná právě na osobu potenciálního pachatele. Pedagog by si měl vždycky uvědomit, že ve třídě, kde vyučuje sexuální výchovy, sice pravděpodobněji sedí dítě, které se může stát obětí, ale může tam sedět také i potenciální budoucí pachatel. Osvěta by neměla vynechat základní informace o tom, jak člověk u sebe pozná sexuální deviaci. Děti by se měly dozvědět i to, že není hanba se s touto poruchou narodit, že za to nikdo nemůže. Základní informace i postoje učitele mohou pomoci budoucímu pachateli vyhledat odbornou pomoc dříve, než se skutečně takového jednání dopustí.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy dne 2. 4. 2010 vydalo doporučení k realizaci sexuální výchovy v základních školách, kdy současně s tímto doporučením započalo do škol distribuovat příručku „Sexuální výchova – Vybraná témata“ (2009), kde jsou některá z aktuálních témat týkajících se sexuální výchovy zpracována v příspěvcích odborníků.

Desatero MŠMT k sexuální výchově

1. *„Nic neměníme. Sexuální výchova se bude na školách vyučovat dále, jako doposud.*
2. *Sexuální výchova se vyučuje a bude vyučovat v celé škále předmětů (Člověk a jeho svět, Výchova ke zdraví, Rodinná výchova, Občanská výchova, Přírodopis, Biologie).*
3. *Rodina je prvním místem, kde se žák dozvídá o sexu. Vztah matky a otce, hierarchie, rodinné vztahy, to vše také patří k sexuální výchově.*
4. *Učitel je po rodině další osobou, která má žáka o vztazích a sexualitě poučit. Sex je důležitou součástí života každého z nás.*
5. *Distancujeme se od „sexuálního businessu“. Naším cílem je pomáhat školám, žákům a studentům, ne soukromým firmám.*
6. *Chceme bránit zneužívání žáků a studentů soukromými firmami, které se všemi prostředky snaží získat přístup do škol.*
7. *Peníze, které chtějí soukromé firmy získat ze školství skrze výuku sexuální výchovy, mají lepší využití (platy učitelů, zlepšení podmínek výuky...).*
8. *Jsmo otevřeni různým názorům na výuku sexuální výchovy. Zrušili jsme doporučení MŠMT pro příručku Sexuální výchova - vybraná témata. Necháváme však na školách, jestli ji použijí, či ne.*

9. *Učitelé jsou ti, kdo rozhodnou, ne soukromé firmy. Jestli je příručka tak skvělá, jak o ní její autoři hovoří, pak ji jistě školy k výuce použijí.*
10. *Ministerstvo školství v tomto ohledu nenavazuje na aktivity ministra Lišky a nepodléhá lobbingu.“³¹*

3.1 Primární prevence

Zásadní strategií primární prevence sexuálního zneužívání dětí je, aby k tomuto fatálnímu společenskému jevu vůbec nedocházelo, tedy předejít jeho vzniku a snížit pravděpodobnost jeho výskytu. Zaměření primární prevence má obecný charakter především podle cílové skupiny. Täuber i Weiss uvádí, že cílovou skupinou prevence sexuálního zneužívání je potencionální i skutečná oběť.³² Další cílovou skupinou pak jsou jedinci, kteří mohou dítě nějakým způsobem připravit na obranu, ochránit ho nebo léčit.³³

„Primární prevence podle definice Světové zdravotnické organizace znamená počínat si tak, aby k určitému neblahému společenskému jevu nedocházelo-tedy předejít jeho vzniku, potlačit jej v zárodku, nedat mu příležitost, nedat mu půdu, v níž by mohl zapustit kořeny.“³⁴

Rada ministrů členských zemí Rady Evropy v roce (22. 3. 1993) na primární úrovni prevence sexuálního zneužívání uvádí ucelený komplex doporučení:

- *„propagovat prostřednictvím různých veřejných informačních kampaní (např. televize, rozhlas, tisk, letáky) i jinými prostředky společenské uvědomění o právech dítěte na život bez zanedbávání týrání a zneužívání dítěte i pozitivních postupech výchovy,*
- *vytvořit sociální a ekonomické podmínky pro zdravotní a sociální služby, které by posílily možnost rodin podporovat a starat se o své děti,*
- *zdůrazňovat práva všech dětí a mladých lidí na život prostý zneužívání a nutnost změnit způsob výchovy a chování, který takovýto život ohrožuje,*
- *minimalizovat množství násilí ve společnosti a násilí ve výchovné praxi.“³⁵*

³¹ <http://www.msmt.cz/pro-novinare/desatero-msmt-k-sexualni-vychove?highlightWords=sexu%C3%A1ln%C3%AD+v%C3%BDchova>

³² Täuber, V.: Nejtěžnější tajemství-sexuální zneužívání dětí, 1. vydání, Praha: Vydavatelství Trizonia, 1996, s. 64

³³ Weis, P. a kolektiv: Sexuální zneužívání - pachatelé a oběti, 1. vydání, Praha: Grada Publishing, 2000, s. 44

³⁴ Dunovský, J., Dytrych, Z., Matějček, Z.: Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě, Praha: Grada Publishing, 1995, s. 103

³⁵ Weiss, P. a kolektiv: Sexuální zneužívání dětí, 1. vydání, Praha: Grada Publishing, 2005, s. 57

Primární prevence se dělí na:

- **specifickou primární prevenci** - působení zaměřené na širokou veřejnost a proti rizikům vedoucím ke vzniku poškození (obrana proti vzniku rizikových životních situací, rizikových skupin obyvatelstva),
- **nespecifickou primární prevenci** - spočívá v podpoře zdravého vývoje dítěte v závislosti na kultuře dané společnosti, která je základním východiskem pro osvojování zdravého životního stylu.³⁶

Primární prevence specifická se zaměřuje obzvláště na čtyři oblasti:

- a) První oblastí je veřejná osvěta a všechna obecná opatření směřující ve prospěch rodin s dětmi. Náleží sem aktivity především masmédií (televize, tisk, rozhlas, internet), škol, ale i všech ostatních institucí, které se touto problematikou zajímají (Policie ČR, zdravotnické instituce, zákonodárné orgány, apod.).
- b) Druhá oblast se týká vzdělávání rodičů, pedagogů a vychovatelů dítěte. Důraz je kladen především na rodičovskou odpovědnost a na odpovědnost pedagogů, na jejich informovanost o právech dítěte, správné výživě, životosprávě, o zdravotní péči pro děti, o vhodných výchovných metodách, atd.
- c) Třetí oblast se zabývá pregraduální výchovou pedagogů a lékařů. Jedná se o to, aby budoucí pedagogové a lékaři byli schopni vypořádat se s touto problematikou na základě svých znalostí, schopností a dovedností, které jim byly vštípeny již při jejich studiu.
- d) Čtvrtou oblastí, kterou se zabývá primární prevence, je oblast výchovy dětí a mládeže. Je velmi důležité se již ve školách zaměřit na programy sexuální výchovy a výchovy k rodičovství. Rodina nemůže sama spoléhat na školu a naopak škola na rodinu. Je nutná jejich vzájemná spolupráce. Dítě by mělo vědět, jaká existují rizika poškození jeho zdraví a jak těmto rizikům předcházet. Dále je také nutné vytvářet dostatečnou síť nabídky aktivit pro trávení volného času, aby mládež změnila nynějšího pasivního přístup k využívání své tvůrčí aktivity.³⁷

K zajištění této oblasti slouží mnoho metod, jakými pedagog může zajistit informovanost dětí o problematice jejich možného sexuálního zneužívání. Znalosti dětem

³⁶ Vaničková, E., Kloubek, M.: Komerční sexuální zneužívání dětí, Praha: Česká společnost na ochranu dětí, 2006, s. 61-62

³⁷ Vaničková, E., Hadj-Mousová, Z., Provazníková, H.: Násilí v rodině - Syndrom zneužívaného a zanedbávaného dítěte, 1. vydání, Praha: Univerzita Karlova, 1995, s. 37-38

poslouží nejen k orientaci v různých situacích, ale umožní jim i rozlišit normálnosti a nenormálnosti v biologickém vývoji člověka. Dítě si tak samo vytváří svůj postoj a podle něj se bude ubírat jeho chování, vystupování, jeho názory na sexualitu, na vztah k ostatním osobám, k důvěryhodnosti, ke svěřování se, apod.

Použité metody by měly dítě naučit nové dovednosti a následně je naučit tyto dovednosti využít v rizikových situacích.

Primární prevence nespecifická

Je zaměřena především na podporu zdraví a aktivní zdravý životní styl. Je orientována na volnočasové aktivity určené všem zájemcům z řad dětí, které mají zájem trávit volný čas smysluplně, rozšířit svoje vědomosti a znalosti, nebo se jen pobavit s vrstevníky. Součástí nespecifické primární prevence je rozvoj osobnosti jednotlivců, posilování sebevědomí a snižování rizika vzniku a rozvoje sociálně patologických projevů. Do tohoto druhu prevence řadíme různé zájmové kroužky při školách, sportovní aktivity a programy pro děti a mládež zaměřené na zlepšení životního stylu. Dalo by se říci, že sem patří vše, co napomáhá rozvíjet harmonickou osobnost jedince. Tato forma předcházení sociálně patologickým jevům je považována za nosnou část celého preventivního působení a má stanoveno zvyšování dostupnosti a atraktivity pro děti mládež.³⁸

3.2 Sekundární prevence

Podstatou sekundární prevence je na prvním místě vytipování rizikových skupiny obyvatelstva a rizikových životních situací pravděpodobně k týrání, zanedbávání či sexuálnímu zneužívání dítěte dochází a na místě druhém cílené, programové působení na tyto skupiny lidí a na tyto situace, aby se riziko těchto nežádoucích jevů snížili na minimum.³⁹

³⁸ <http://www.nicm.cz/primarni-prevence-charakteristika>

³⁹ Dunovský, J., Dytrych, Z., Matějček, Z.: Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě, Praha: Grada Publishing, 1995, s. 107

Rizikový dospělí - v úvahu přicházejí nejen nejbližší vychovatelé dítěte, ale i jiné osoby, které s ním přicházejí do styku v rodině nebo i mimo ni. Jde jednak o širší kruh příbuzných, přátel rodiny či známých, ale také o učitele, vedoucí různých zájmových kroužků, apod. Ve většině případů však jde o muže. Jsou to zpravidla muži, kteří trpí sexuálními úchylkami, starší muži, u nichž např. demence nebo jiné poruchy či onemocnění omezují kontrolu pudového jednání, muži sexuálně hyperaktivní, popř. alkoholici, toxikomani., atd.

Rizikové děti - u dětí nejmenších jejich pohlaví prakticky nerozhoduje. U dětí předškolního věku a dětí starších přicházejí v úvahu téměř výlučně děvčátka, přičemž zvýšenému riziku jsou vystaveny zejména holčičky nápadně ženských tvarů, jemné, baculaté a holčičky koketní, mazlivé, se svádívě ženským chováním.

Rizikové situace - je to například, stísněný životní prostor rodiny (v dobách minulých např. spaní rodičů a dětí v jedné posteli, dále příležitosti (např. nemocné dítě, o které pečuje otec nebo jiný muž v rodině, neboť ošetřování vyžaduje intenzivní tělesný kontakt. Dále pak cizí muži žijící v rodině (např. návštěvníci či přátelé) u nichž se nemohlo vytvořit sexuální tabu, které se zpravidla vytváří u vlastních rodičů, z tohoto hlediska jsou v rizikové situaci např. pěstouni, vychovatelé, ošetřovatelé v nemocnicích, apod. Dalším rizikem je alkoholová či drogová intoxikace a celkově uvolněná sexualita v rodině (v dřívějších dobách to byla relativně častá situace v rodinách mentálně retardovaných, v rodinách s nízkou socioekonomickou úrovní, apod. V dnešní době je nutno počítat i s rodinami, které žijí na velmi dobré ekonomické úrovni, v promiskuitních komunitách, apod.⁴⁰

⁴⁰ Dunovský, J., Dytrych, Z., Matějček, Z.: Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě, Praha: Grada Publishing, 1995, s. 109-110

3.3 Terciární prevence

Terciární prevence se zaměřuje na oběti sexuálního zneužití s cílem zamezit pokračování a opakování násilí na dítěti a co nejvíce minimalizovat následky traumatu. Tato prevence je obsahuje aktivity a opatření, které jsou zaměřené na jedince i skupiny, které již páchají trestnou činnost anebo se dostali do kategorie sociálně negativního chování. Cílem této prevence je zamezení dalšího násilí či zneužívání na dětech. K těmto účelům slouží například léčebná zařízení, poradenská a ambulantní služba, ale mohou to být i výchovná a léčebná zařízení, charitativní sdružení a církevní organizace.

Terciární prevenci rozdělujeme na dvě etapy:

1. **etapa diagnostická** - v této etapě prevence se zjišťuje míra poškození dítěte. Diagnostická etapa se provádí na úrovni medicínské, psychologické a právní. Je tedy evidentní, že ji provádí specializovaní odborníci na odborných pracovištích. Obzvláště je významná pro rodiče, vychovatele a učitele, kteří převážně jako první zneužití oznamují příslušným osobám či institucím. Velmi důležitá je diagnóza rodiny, která ovlivňuje následnou terapii oběti. Po diagnóze se stanovuje prognóza, ze které vyplývají další etapy preventivní práce.
2. **etapa pomocná, ochranná a terapeutická** - hlavní náplní této části terciární prevence je rozhodnutí odborného pracoviště, zda dítě nadále zůstane v rodině nebo naopak nezůstane a bude se muset najít jiné východisko. Pokud bylo dítě sexuálně zneužito, je ve fázi prevence nutné, aby s ním pedagog s ním co nejcitlivěji jednal. Apeluje se na nutnost, aby se pedagogové a další odborníci naučili, citlivě jednat se zneužitým dítětem. Preventivním smyslem terapie je mimo jiné povzbudit sexuálně zneužitě dítě, aby bylo schopné odolat případnému dalšímu sexuálnímu zneužití, ale také, aby zároveň nezačalo sexuálně neobtěžovat jiné děti. Velmi zásadní je samotná terapie, protože může podstatně ovlivnit či změnit osobnost jak zneužitého dítěte, tak i samotného pachatele.⁴¹

⁴¹ Täuber, V.: Nejstřeženější tajemství - sexuální zneužívání dětí, 1. vydání, Praha: Vydavatelství Trizonia, 1996, s. 73-74

Největší předpoklady na odhalení sexuálního zneužívání dítěte mají většinou rodiče, pedagogové, lékaři a nejbližší okolí dítěte. Lékaři mohou zachytit projevy zneužívání u dítěte při lékařské prohlídce. Pedagogové, pracovníci škol a jiných školských zařízení jsou naproti tomu s dětmi v nejčastějším a nejdelším kontaktu. Změny chování a jednání mohou pedagogové upozorovat i v době mimoškolních aktivit, například na školních výletech, školách v přírodě, apod. Každý pedagog by měl být dostatečně vzdělán a proškolený, aby byl schopen rozpoznat příznaky, které se objevují sexuálně zneužívaných dětí. Tyto příznaky mohou být jak pro pedagoga, tak pro rodinu a nejbližší okolí dítěte varovným signálem a umožní jim v takové situaci co nejdříve a co neúčinněji zakročit.

3.4 Vládní kampaň „Stop sexuálnímu násilí na dětech“

Dne 2. 11. 2011 vláda České republiky schválila vládní kampaň „Stop sexuálnímu násilí na dětech“ vycházející z kampaně Rady Evropy zahájené na sklonku roku 2010, kterou v České republice realizuje zmocněnkyně vlády pro lidská práva Mgr. Monika Šimůnková. Kampaň Rady Evropy pod sloganem ONE IN FIVE – „Jedno z pěti“ je vedena se dvěma cíly:

1. podpořit podepsání, ratifikaci a implementaci Lanzarotské úmluvy Rady Evropy
2. podpořit povědomí o celkovém rozsahu sexuálního násilí na dětech a dát rodičům, dětem a celé společnosti nástroje k jeho prevenci ⁴²

Ke kampani se připojila například Itálie, Francie, Nizozemí a Kypr, z mimoevropských zemí je to například i Mexiko. Lanzarotská úmluva (plným názvem Úmluva Rady Evropy o ochraně dětí před sexuálním vykořisťováním a sexuálním zneužíváním) vstoupila v platnost 1.7 2010. Tento mezinárodní dokument znamená významný posun v prevenci a ochraně dětí před sexuálním násilím. Lanzarotská úmluva vychází z Úmluvy OSN o právech dítěte a je prvním mezinárodním dokumentem, který považuje pohlavní zneužívání dětí za zločin bez ohledu na to, kde či kým byl spáchán. Uvedený dokument Rady Evropy dosud Česká republika neratifikovala, protože mimo jiné nemohla účinně postihovat pachatele trestných činů z řad právnických osob. Tato otázka však bude vyřešena přijetím vládního návrhu zákona o trestní odpovědnosti právnických osob.

⁴² <http://www.vlada.cz/cz/ppov/zmocnenec-vlady-pro-lidska-prava/aktuality/tiskova-zprava-k-otevreni-vladni-kampane-stop-sexualnimu-nasilii-na-detech-89067/>

Podstatnou součástí osvětové části kampaně jsou propagační publikace a materiály včetně zásadní brožurky „KIKO a RUKA“, která má dospělým vhodnou formou pomoci otevřít toto téma. KIKO je kreslená postavička a jeho partnerem je RUKA. Jde o dětsky přístupnou metodiku, jak dětem ukázat, co je vhodné a co ne, tedy které dotyky a na kterých místech jsou dobré a které jsou naopak špatné. Odtud vyplývá i slogan „Tady se nedotýkej“, který provází tuto část kampaně. Nejdříve budou tyto propagační materiály distribuovány do dětských krizových center, mateřských a dalších zařízení pracujících s dětmi ve věku 4 – 7 roků, poté budou distribuovány do městských knihoven, aby byly dostupné široké veřejnosti. V další etapě pak do mateřských a základních škol. Materiály jsou dostupné na webu: www.tadysenedotykej.org od 28. 11. 2011, přičemž v tento den se konala národní konference pod názvem „Stop sexuálnímu násilí na dětech“. Kampaň je plánována na období 4 let a po tuto dobu ji bude provázet distribuce propagačních materiálů rady Evropy.⁴³

⁴³ <http://www.vlada.cz/cz/ppov/zmocnenec-vlady-pro-lidska-prava/kampane/kampan-tady-se-nedotykej-91627/>

4. Vyšetřování sexuálního zneužívání dětí a jeho specifika

Vyšetřování sexuálního zneužívání dětí provádí místně příslušná oddělení obecné kriminality Služby kriminální policie a vyšetřování Policie ČR. Prověřování a vyšetřování zpravidla provádí policisté speciálně proškolení na praxi s dětmi a mládeží, ale prakticky s těmito případy může přijít do styku každý vyšetřovatel či kriminalista v rámci výkonu stálých (výjezdových) služeb, a to v okamžiku, kdy dojde k oznámení či ke zjištění, že k takovému skutku došlo. Sexuální zneužívání dětí patří do oblasti mravnostní a násilné trestné činnosti. Tato trestná činnost je z pochopitelných důvodů veřejností velmi odsuzována a pro pachatele jsou požadovány co nejtvrďší tresty. Mezi typické rysy této trestné činnosti patří latentnost. Latence těchto skutků nepůsobí negativně pouze na poškozené, ale i na jejich okolí. Samotný pachatel je přesvědčen, že může ve své zvrácené činnosti v klidu pokračovat, aniž by byl za toto potrestán.

Spáchání sexuálního trestného činu předpokládá přímý kontakt oběti s pachatelem. Charakteristickými stopami jsou tedy stopy ve vědomí. Z materiálních stop jsou typickými stopami sexuálních trestných činů stopy biologické, zejména pak sperma pachatele, které se získává obvykle výtěrem z pochvy oběti nebo ohledáním prádla. Dále může jít o krev, vlasy a tkáň pachatele, které se občas nalézají za nehty oběti. Pokud se týká vyšetřovacích situací, tak nejčastěji se vyskytují tyto:

- zjištěné skutečnosti svědčí o tom, že byl spáchán trestný čin, nedovolují však učinit jednoznačný závěr o totožnosti pachatele
- zjištěné skutečnosti svědčí o tom, že byl spáchán trestný čin a dovolují učinit jednoznačný závěr o totožnosti pachatele
- zjištěné skutečnosti (z výpovědi oběti či oznamovatele) vzbuzují pochybnosti, zda se stal oznamovaný trestný čin, totožnost údajného pachatele je většinou známa.⁴⁴

⁴⁴ Musil, J., Konrád, Z., Suchánek J.: Kriminalistika, 2. přepracované a doplněné vydání, Praha: Nakladatelství C.H. Beck, 2004, s. 465-466

U trestného činu pohlavního zneužívání je možno jako zvláštnosti předmětu vyšetřování uvést:

- zda pachatel věděl, že se jedná o osobu mladší patnácti let ještě před pohlavním stykem,
- zda jde o zneužití nějaké z forem závislosti oběti na pachateli,
- sexuální pohnutku jednání,
- způsob zlákáání nezletilé osoby,
- způsob pohlavního ukájení, zda došlo u pachatele k ukojení a za jakých okolností,
- jakým způsobem byla trestná činnost maskována,
- druh a intenzita násilí
- věk, sociální postavení, vzdělání a rozvoj rozumových vlastností pachatele i oběti,
- následky pohlavního zneužívání na zdravém vývoji oběti,
- sexuální orientace pachatele trestného činu ⁴⁵

4.1 Výslech sexuálně zneužitých dětí

Výslech dítěte se vyznačuje řadou specifických zvláštností, které jsou podmíněny jednak rozdílným vývojem psychiky na jednotlivých stupních vývoje, ale také množstvím individuálních zvláštností v jednotlivých složkách psychiky, např. v citovém životě, v zájmech, schopnostech, apod. V každém individuálním případě je nutné si všimnout především věku, duševní, tělesné a sociální úrovně dítěte.

Pro svědeckou způsobilost dětí jsou klíčové tři oblasti, a to vnímání, paměť a řeč:

- **vnímání** - děti do pěti let neumí komplexně zpracovat situaci. Zaměřují se na pro ně podstatné detaily, které si zapamatují přesně. Přibližně do šesti let nejsou schopny rozeznat mezi podstatnými a vedlejšími aspekty děje. Může docházet k prolínání reálných vjemů s fantazií. Nejsou schopny popsat skutečnosti důležité pro vyslychajícího, jako je délka trvání události, pořadí aktivit nebo intenzita chování.

⁴⁵ Musil, J., Konrád, Z., Suchánek J.: Kriminalistika, 2. přepracované a doplněné vydání, Praha: Nakladatelství C.H. Beck, 2004, s. 467-468

Průměrně od deseti let lze předpokládat, že výkonnost vnímání dítěte není podstatně omezena.

- **paměť** - výjimečné události si děti dobře vybavují i s časově velkým odstupem. Pětileté děti si po šesti letech dokáží vybavit až 87% detailů, pokud jsou dotazovány s napomáhajícími podněty. Velmi významnou roli hrají postupy vyslychajícího. Rizika sugestivního ovlivnění jsou vysoká. 58% dětí předškolního věku prezentuje živě falešné historky.
- **řeč** - asi od čtyř let ovládá dítě základy gramatiky mateřského jazyka a přibližně od šesti let jsou děti schopny rozdělovat slova na slabiky, tvořit rýmy a vyprávět souvislé příběhy. Dokud nedojde k ukončení procesu osvojování gramatické kompetence, mohou se děti dopouštět chyb v porozumění výroků jiné osoby. Odpovědi bývají krátké, a to z důvodu malé slovní zásoby. Přibližně od dvanácti let je dítě schopné podat výpověď jako dospělý.⁴⁶

Základní obecná pravidla přístupu při výslechu osoby mladší 15 let jsou tyto:

- uvědomit si, koho mám před sebou
- dítě přiměřeně poučit (v souladu s trestním řádem)
- věnovat pozornost navázání kontaktu a vytvoření atmosféry důvěry
- vyvarovat se pokládání sugestivních a navádějících otázek, vyhýbat se záporům a kondicionálům
- vybírat slova, kterým dítě rozumí a neměnit jeho slovník. Při zneužívání dítěte zjistit, jak dítě samo nazývá pohlavní orgány
- pečlivě zvažovat okruh osob přítomných při výslechu
- využít spontánnosti výpovědi, zásadně dítě nepřerušovat
- při ztrátě pozornosti dítěte výslech přerušit, zavést pozornost na jiné neutrální téma a poté opětovně pokračovat ve výslechu
- k výslechu přibrat raději psychologa, než rodiče nebo zástupce školy

⁴⁶ Čírtková, L.: Výslech dítěte a jeho úskalí. Právo a rodina. 2010, roč. 12, č. 3, s. 9-12

- vyvarovat se opakování výslechu dítěte (při opakovaném výslechu dochází k sekundární viktimizaci – druhotnému následovnému poškození, resp. zraňování oběti)⁴⁷

Výslech dítěte se značně odlišuje od výslechu dospělé osoby. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů v § 102 ukládá:

„1. Je-li jako svědek vyslýchána osoba mladší než čtrnáct let o okolnostech, jejichž ožívání v paměti by vzhledem k věku mohlo nepříznivě ovlivňovat její duševní a mravní vývoj, je třeba výslech provádět zvlášť šetrně a po obsahové stránce tak, aby výslech v dalším řízení zpravidla už nebylo třeba opakovat; k výslechu se přibere pedagog nebo jiná osoba mající zkušenosti s výchovou mládeže, která by se zřetelem na předmět výslechu a stupeň duševního vývoje vyslýchané osoby přispěla k správnému vedení výslechu. Může-li to přispět k správnému provedení výslechu, mohou být přibráni i rodiče. Osoby, které byly takto přibrány, mohou navrhnout odložení úkonu na pozdější dobu a v průběhu provádění takového úkonu navrhnout jeho přerušeni nebo ukončení, pokud by provedeni úkonu nebo pokračování v něm mělo nepříznivý vliv na psychický stav vyslýchané osoby. Nehrozí-li nebezpečí z prodlení, orgán činný v trestním řízení takovému návrhu vyhoví.

(2) V dalším řízení má být taková osoba vyslechnuta znovu jen v nutných případech. V řízení před soudem je možno na podkladě rozhodnutí soudu provést důkaz přečtením protokolu i bez podmínek uvedených § 211 odst. 1 a 2. Osoba, která byla k výslechu přibrána, se podle potřeby vyslechne k správnosti a úplnosti zápisu, k způsobu, jímž byl výslech prováděn, jakož i k způsobu, jímž vyslýchaná osoba vypovídala.“⁴⁸

4.2 Demonstrační pomůcky „Jája a Pája“

Samotné provádění výslechu dítěte naráží na omezení, která jsou dána jednak jeho věkem, stupněm psychického vývoje, ale i případnými smyslovými či mimosmyslovými handicap. Navíc u dětí je omezena jejich slovní zásoba a při hovoru o intimních věcech se u nich může objevovat ostých popsat situaci a slovům vyslýchajícího nemusí rozumět. Při

⁴⁷ Chmelík, J.: Trestná činnost mládeže a páchaná na mládeži, 2. vydání, s. 95

⁴⁸ Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, trestní řád

výslechu osoby mladší patnácti let, která není schopna reprodukovat skutkový děj, se proto doporučuje provedení výslechu demonstrativní podobou za užití speciálních pomůcek - loutek „Jája a Pája“ (viz. obr. č. 1). Autorkou těchto loutek je PhDr. Plšková, bývalá policistka a v současné době vysokoškolský pedagog, která se řadu let zabývá mimo jiné právě problematikou sexuálního zneužívání dětí.

Obrázek č. 1

zdroj: Policie ČR, www.policie.cz

„Jája a Pája“ jsou dvě látkové loutky mužského a ženského pohlaví, které jsou vybaveny druhotnými pohlavními znaky z pochopitelných důvodů bez zdůraznění všech jejich přesných napodobenin (například chybí ochlupení, není zvýrazněn konečník, panenka nemá otevřená ústa). Tyto loutky bývají využívány nejen k výslechu sexuálně zneužívaných dětí, ale i jiných osob, které nejsou schopny se vyjádřit (hluchoněmé osoby, osoby s poruchami řeči, osoby mentálně zaostalé, cizinci, apod.). Jsou v praxi i případy, že bývají používány k navázání kontaktu například se znásilněnou dospělou ženou.

K používání loutek „Jája a Pája“ v praxi byl vydán Závazný pokyn policejního prezidenta č. 11/1995 o používání této demonstrační pomůcky pro objasňování mravnostní trestné činnosti spáchané na dětech, mentálně postižených osobách a jiných osobách, majících ztíženou nebo znemožněnou verbální komunikaci. Práce s nimi je podle něj svěřena specialistům zabývajícími se sexuálním zneužíváním v celé struktuře Služby kriminální policie a vyšetřování Policie ČR a osobám z pomáhajících profesí zejména pak psychologům, lékařům, sexuologům či pracovníkům orgánu sociálně právní ochrany dětí.⁴⁹

Loutky se staly specifickým neverbálním komunikačním prostředkem, kdy v praxi mohou představovat nejen osobu pachatele, ale i samotné dítě. Před započítím samotného výslechu je nutno určit, jakou osobu bude ta či ona s panenek představovat. Prostřednictvím panenek zneužitě dítě nejčastěji znázorňuje jednání pachatele.

Požítí loutek v praxi vyžaduje specifický způsob dokumentování průběhu jejich použití a konkrétně je tento způsob dokumentace upraven v Zákoně č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád),

„1. K zachycení průběhu úkonu lze podle potřeby využít i těsnopisného zápisu, který se pak spolu s přepisem do obyčejného písma připojí k protokolu, případně zvukového nebo obrazového záznamu, anebo i jiného vhodného prostředku.

2. Byl-li o úkonu pořízen vedle protokolu i zvukový nebo obrazový záznam, poznamená se tato okolnost v protokolu sepsaném o úkonu, v němž se vedle údajů o čase, místě a způsobu jeho provedení uvede též údaj o použitém prostředku. Technický nosič záznamu se připojí ke spisu nebo se ve spise uvede, kde je uložen.“⁵⁰

Demonstrační pomůcky od doby svého zavedení do praxe odstranily řadu dosavadních problémů a umožnily policistům získat ucelenější přehled o spáchaném činu, resp. zjistit přesně k čemu a jak vlastně stalo. Je však nutné, aby s nimi pracoval pouze policista, který je

⁴⁹ Plšková, A. in Kriminologický sborník č. 9, ročník 1995, článek: Jája a Pája, s. 329-335

⁵⁰ Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, trestní řád

řádně proškolen, jak s loutkami pracovat, aby mohl využít všech pozitiv, které jejich použití přináší a rovněž správně vyhodnotit zjištěné poznatky.⁵¹

4.3 Speciální výslechové místnosti pro dětského účastníka trestního řízení

Snahou Policie ČR je omezovat traumata dětí, které se staly oběťmi nebo svědky zločinů a proto postupně buduje speciální výslechové místnosti (viz. Obrázek č. 2), ve kterých se děti mají cítit lépe a kde s nimi speciálně vyškolení vyšetřovatelé snáz navazují kontakt. Do současné doby již bylo na území České republiky vybudováno celkem 32 těchto místností.

Standard vybavení speciální výslechové místnosti pro dětského účastníka trestního řízení:

Interiér výslechové místnosti je přizpůsoben dětem (např. místnost je vymalována příhodnými barvami, je vyzdobena, nachází se v ní hračky, obrázky, dětský nábytek, knihy, flipchart, dětská magnetická tabule, apod.) tak, aby co nejvíce navozoval pocit bezpečí a pohody. Vybavení místnosti však nesmí vést k nežádoucímu rozptýlení pozornosti dítěte a zároveň musí být využitelné nejen pro výslech velmi malých dětí, ale také adolescentů. Nepostradatelnou součástí vybavení jsou také již zmiňované demonstrační pomůcky – loutky panenky „Jája a Pája“.

Jako technické vybavení jsou ve výslechové místnosti minimálně 2 kamery, které detailně zabírají vyslychajícího a především vyslychanou osobu tak, aby byla vidět její nonverbální komunikace, gesta a mimika, dále je mikrofon způsobilý zaznamenat i mnohdy velmi tichý a špatně artikulovaný hlasový projev vyslychané osoby a prostředky komunikace mezi vyslychajícím a jeho kolegou v technické či monitorovací místnosti.

Monitorovací místnost (viz. Obrázek č. 3) slouží k on-line pozorování průběhu výslechu osobami, jejichž přítomnost u vyšetřovacího úkonu je stanovena právním předpisem. Nábytek tedy musí umožňovat pořizování písemných poznámek, studium spisového materiálu a potřebný komfort při sledování dění ve výslechové místnosti.

⁵¹ Plšková, A. in Kriminologický sborník č. 9, ročník 1995, článek: Jája a Pája, s. 329-335

Technické vybavení monitorovací místnosti je zde televizor nebo velkoplošný monitor a reproduktory či reprodukcí soustava jakožto výstupy obrazu z kamer umístěných ve výslechové místnosti, na kterých lze pozorovat dění ve výslechové místnosti. Není-li v technické místnosti k dispozici kvadrát obrazu, je potřebné zajistit, aby přihlízející osoby mohly sledovat současně obraz z detailní i přehledové kamery. Dále se tam nachází zařízení umožňující komunikaci s vyslychajícím ve výslechové místnosti (zejména, není-li tato v bezprostředním sousedství monitorovací místnosti). Pokud není výslechová či monitorovací místnost používána také např. k provádění rekognice utajeným svědkem, je zbytečné budovat v nich tzv. jednocestné zrcadlo pro pozorování dění ve vedlejší místnosti.

Technická místnost je také vybavena technologií pro ovládání a případné přepínání kamer, úpravy zvuku a pro pořízení obrazového a zvukového záznamu - např. počítač s možností zpracování pořízených záznamů, DVD rekordér nebo BluRay rekordér. V odůvodněných případech je možné monitorovací a technickou místnost instalovat do jediného prostoru.⁵²

Obrázek č. 2: speciální výslechová místnost Policie ČR v Jihlavě

zdroj: Policie ČR, www.policie.cz

⁵² <http://www.mvcr.cz/clanek/seznam-specialnich-vyslechovych-mistnosti.aspx>

Obrázek č. 3: monitorovací místnost Policie ČR v Jihlavě

zdroj: Policie ČR, www.policie.cz

5. Legislativa a statistika

5.1 Právní předpisy týkající se sexuálního zneužívání dětí

Do konce roku 2009 byl na území České republiky účinný zákon č. 140/1961 Sb. (trestní zákon), který sexuální zneužívání dětí upravoval v § 242 a § 243 a pojmenování tohoto trestného činu bylo „pohlavní zneužívání“. Trestný čin pohlavní zneužívání byl v této právní normě zařazen spolu s trestným činem znásilnění (§ 241) a trestným činem soulože mezi příbuznými (§ 245) v části druhé hlavě osmé zvláštní části trestního zákona mezi trestnými činy proti lidské důstojnosti a jeho znění bylo následující:

§ 242

- 1) *Kdo vykoná soulož s osobou mladší než patnáct let nebo kdo takové osoby jiným způsobem pohlavně zneužije, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až osm let.*
- 2) *Odnětím svobody na dvě léta až deset let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 na osobě svěřené jeho doзору, zneužívaje její závislosti.*
- 3) *Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví.*
- 4) *Odnětím svobody na deset až patnáct let nebo výjimečným trestem bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt.*

§ 243

*Kdo zneužívaje závislosti osoby mladší než osmnáct let nebo osoby svěřené jeho doзору, přiměje ji k mimomanželské souloži, nebo kdo takové osoby, zneužívaje její závislosti, jiným způsobem pohlavně zneužije, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.*⁵³

V současné době sexuální zneužívání dětí upravuje zákon č. 40/2009 (trestní zákoník), který je účinný od 01. 01. 2010 a toto jednání upravuje v § 187, kdy pojmenování „pohlavní zneužívání“ změnil na nový název „pohlavní zneužití“. Paragraf upravující trestný čin pohlavního zneužívání osob mladších 18 let nebo osob svěřených k doзору byl zařazen pod

⁵³ Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon)

trestný čin sexuálního nátlaku a nachází se v § 186 trestního zákoníku. Trestný čin pohlavního zneužití nalezneme v § 187 v hlavě třetí, která nese název trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti. Do této hlavy byly přesunuty trestné činy proti lidské důstojnosti z bývalé hlavy osmé oddílu druhého, kromě trestného činu pohlavního zneužití tedy i znásilnění a soulož mezi příbuznými. Kromě toho do ní byly zařazeny, byť v pozměněné podobě, některé trestné činy z bývalé hlavy páté s názvem trestné činy hrubě narušující občanské soužití, kterou jako celek trestní zákoník nepřevzal, konkrétně trestný čin kuplířství, šíření pornografie, přechovávání dětské pornografie a zneužití dítěte k výrobě pornografie. Nakonec byly do hlavy třetí zařazeny i zcela nové trestné činy, jimiž jsou sexuální nátlak a prostituce ohrožující mravní vývoj dětí. Trestný čin pohlavního zneužití má v trestním zákoníku následující znění:

§ 187

- 1) *Kdo vykoná soulož s dítětem mladším patnácti let nebo kdo je jiným způsobem pohlavně zneužije, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až osm let.*
- 2) *Odnětím svobody na dvě léta až deset let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 na dítěti mladším patnácti let svěřeném jeho doзору, zneužívaje jeho závislosti nebo svého postavení a z něho vyplývající z důvěryhodnosti nebo vlivu.*
- 3) *Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví.*
- 4) *Odnětím svobody na deset až osmnáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem v odstavci 1 smrt.*
- 5) *Příprava je trestná.*
 - a) *spáchá-li takový čin na osobě ve výkonu vazby, trestu odnětí svobody, ochranného léčení, zabezpečovací detence, ochranné nebo ústavní výchovy anebo v jiném místě, kde je omezována osobní svoboda, nebo*
 - b) *způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví.*
- 4) *Odnětím svobody na deset až osmnáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt.*
- 5) *Příprava je trestná.*⁵⁴

⁵⁴ Zákon č. 40/2009 Sb. (trestní zákoník)

Další trestné činy proti důstojnosti v sexuální oblasti a svobodě, které mají vztah k trestnému činu pohlavního zneužití a jejich znění dle trestního zákoníku jsou uvedeny v příloze č. 1.

Mimo zákonů a právních předpisů je nedílnou součástí našeho právního řádu Ústava České republiky a mezinárodní smlouvy, které zástupci České republiky podepsali a k jejichž dodržování se zavázali. Součástí Ústavy České republiky je i Listina základních práv a svobod. V Čl. 5 Listiny je uvedeno, že „Každý je způsobilý mít práva“. Mezi tato práva, která jsou vymezena Listinou základních práv a svobod, patří mimo jiné právo na život (Čl. 6) a právo na ochranu zdraví (Čl. 31). Pod ochranou zákona je i rodičovství a rodina. Dětem a mladistvým je věnována zvláštní ochrana (Čl. 32/1). Jsou tady dávány na jednu úroveň děti narozené v manželství i děti narozené mimo ně. Všechny děti tedy mají stejná práva (Čl.32/3).

55

Dne 20. 11. 1959 byla v New Yorku Spojenými národy přijata Deklarace práv dítěte. Dítěti, které je tělesně a duševně nevyzrálé vůči dospělým, což je každé dítě, jsou prisuzovány zvláštní záruky, péče a zvláštní právní ochrana, a to jak před narozením, tak i po něm. Společnost je proto povinna dát dětem to nejlepší, co jim dát může. Valné shromáždění OSN prohlašuje tuto deklaraci proto, aby děti mohly prožít šťastné dětství, užívat svých práv a svobod. Prostřednictvím této úmluvy jsou vyzváni rodiče, muži, ženy, dobrovolné organizace, místní úřady a vlády zemí, aby uznali práva dětí a snažili se tak dosáhnout toho, aby tato práva byla dodržována pomocí jakýchkoliv zákonných opatření a v souladu s těmito zásadami:

- 1. Každé dítě požívá všech práv stanovených v této Deklaraci.*
- 2. Zákon a ostatní opatření necht' dítěti poskytují příležitost i prostředky k tomu, aby se mohlo rozvíjet po všech stránkách (fyzicky, psychicky, morálně...) v podmínkách svobody a důstojnosti.*
- 3. Dítě má od narození právo na jméno a na státní příslušnost*
- 4. Dítě je oprávněno vyrůstat a rozvíjet se ve zdraví.*
- 5. Dítěti, které je postiženo (duševně, fyzicky, sociálně) se poskytuje zvláštní péče.*

⁵⁵ Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

6. *Pokud je to možné má dítě vyrůstat v péči svých rodičů, kteří jsou za ně odpovědni, a v ovzduší přízně, morálního i materiálního zabezpečení.*
7. *Dítě má nárok na vzdělání, na poskytnutí výchovy, která mu umožní rozvíjet úsudek, morální smysl a sociální odpovědnost.*
8. *Dítě bude za všech okolností mezi prvními, komu bude poskytnuta ochrana a pomoc.*⁵⁶
9. *Dítě má být chráněno před všemi formami nedbalosti a vykořisťování. Nesmí být předmětem obchodu. V žádném případě mu nebude nuceno povolání, které by mohlo škodit jeho zdraví nebo výchově, anebo by překáželo jeho tělesnému, duševnímu a morálnímu vývoji.*
10. *Dítě musí být chráněno před činy, které by podporovaly jakoukoli formu diskriminace.*⁵⁷

Úmluva o právech dítěte (Convention on the Rights of the Child) byla přijata Valným shromážděním OSN 20. 11. 1989 a ratifikovalo ji 193 států. Státy, které tuto úmluvu přijaly, se kromě jiného zavázaly, že: „...v zájmu plného a harmonického rozvoje osobnosti musí dítě vyrůstat v rodinném prostředí, v atmosféře štěstí, lásky a porozumění, majíce na zřeteli, že dítě musí být plně připraveno žít ve společnosti vlastním životem a vychováno v duchu ideálů prohlášených v Chartě Spojených národů, a to zejména v duchu míru, důstojnosti, snášenlivosti, svobody, rovnosti a solidarity...“ Dítětem rozumí každá lidská bytost mladší 18 let, pokud podle právního řádu, který se na dítě vztahuje, není zletilosti dosaženo dříve.

Dále se v Čl. 11 této úmluvy nachází ustanovení, které se týká potírání nezákonného přemísťování dětí do zahraničí a jejich nenavrácení zpět, žádné dítě nesmí být vystaveno svévolnému zasahování do svého soukromého života, rodiny, domova nebo korespondence ani nezákonným útokům na svou čest a pověst (Čl. 16), je zde zakotvena ochrana dětí před jakýmkoli tělesným či duševním násilím, urážením nebo zneužíváním, včetně sexuálního zneužívání, zanedbáváním nebo nedbalým zacházením, trýzněním (Čl. 19), ustanovení o výchově dětí (Čl. 29), o únosech dětí (Čl. 35), ale především ustanovení o sexuálním zneužívání (Čl. 34), kde se stanoví, že: „Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, se zavazují

⁵⁶ <http://www.osn.cz/dokumenty-osn/soubory/umluva-o-pravech-ditete.pdf>

⁵⁷ <http://www.pravnik.cz/uplna-zneni/uz-38.html>

chránit dítě před všemi formami sexuálního vykořisťování a sexuálního zneužívání.“ Úmluva o právech dítěte je uložena u generálního tajemníka Spojených národů.⁵⁸

Není možné v této práci vyjmenovat všechny právní normy zabývající se sexuálním zneužíváním dětí, ale uvedl jsem zde alespoň ty podstatné.

5.2 Statistika Policie ČR na teritoriu Jihomoravského kraje

Do tabulek a grafů jsem zpracoval statistiku sexuálního zneužívání dětí na území Jihomoravského kraje za období let 2007-2010, přičemž je rozdělena na nápad skutků za jednotlivé okresy, včetně krajského organizačního článku s rozdělením skutků na celkový počet, přičemž zvlášť jsou uvedeny počty případů, kdy ke spáchání skutku došlo na závislé osobě.

Na teritoriu jednotlivých okresů jsou dislokovány, resp. zpracovávají trestnou činnost Územní odbory Policie ČR a to Blansko, Brno-venkov, Břeclav, Hodonín, Vyškov a znojmo, přičemž vyšetřování sexuálního zneužívání provádí Oddělení obecné kriminality Služby kriminální policie a vyšetřování. Na teritoriu města Brna působí Městské ředitelství policie, které má Územní odbor vnější služby a Územní odbor Služby kriminální policie a vyšetřování (SKPV), kdy vyšetřování provádí rovněž Oddělení obecné kriminality SKPV.

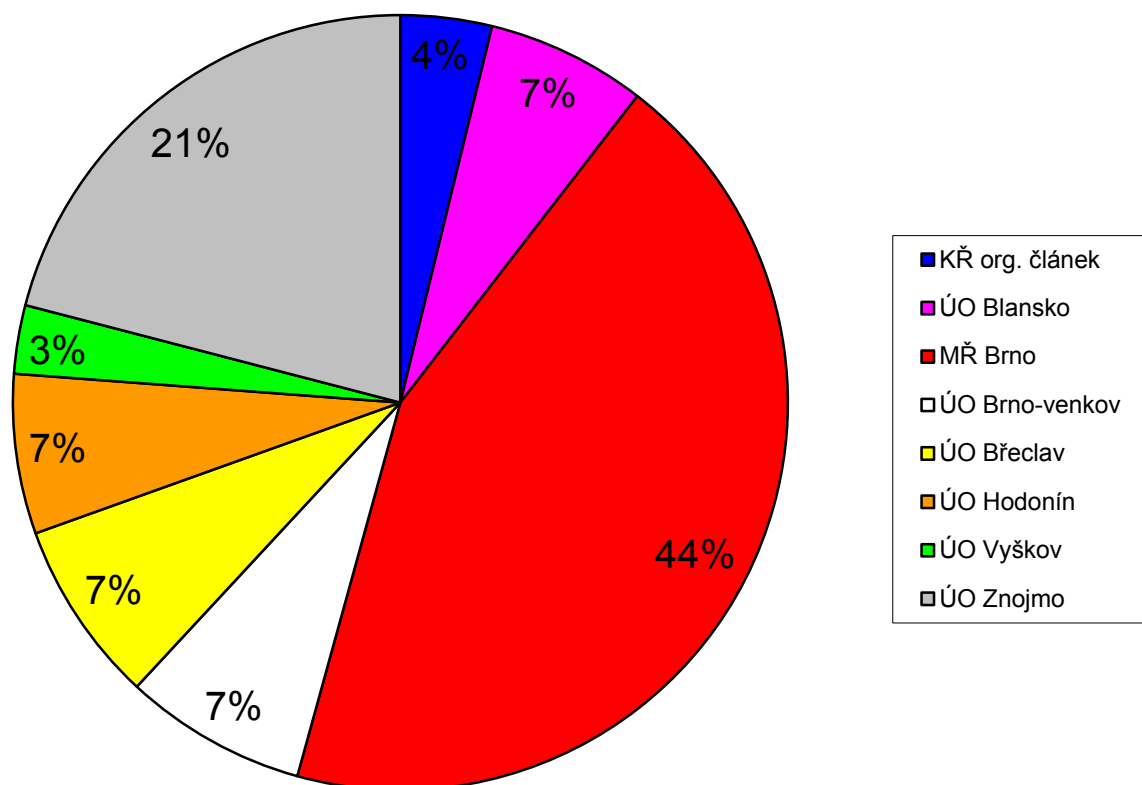
⁵⁸ <http://www.osn.cz/dokumenty-osn/soubory/umluva-o-pravech-ditete.pdf>

Statistika sexuálního zneužívání dětí na teritoriu Krajského ředitelství policie Jihomoravského kraje rok 2007

Tabulka č. 4:

	Počet	Rozdíl oproti předcházejícímu roku	z toho na závislé osobě
KŘ org. článek	4	+ 4	0
ÚO Blansko	7	+ 7	0
MŘ Brno	46	+ 12	1
ÚO Brno-venkov	8	+ 8	1
ÚO Břeclav	8	+ 8	1
ÚO Hodonín	7	+ 7	0
ÚO Vyškov	3	- 1	2
ÚO Znojmo	22	+ 11	0
Celkem	105	+ 56	5

Graf č. 1:

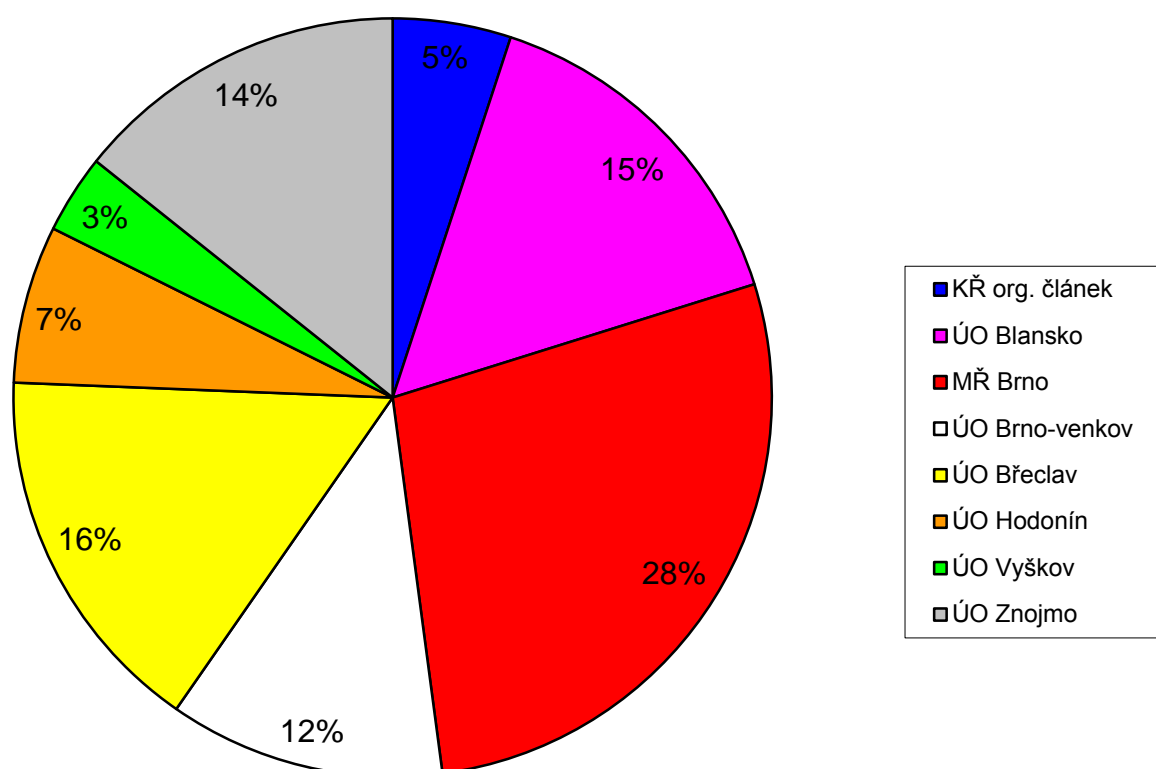
zdroj: Policie ČR, KŘ Brno

Statistika sexuálního zneužívání dětí na teritoriu Krajského ředitelství policie Jihomoravského kraje rok 2008

Tabulka č. 5:

	Počet	Rozdíl oproti předcházejícímu roku	z toho na závislé osobě
KŘ org. článek	6	+ 2	0
ÚO Blansko	18	+ 11	0
MŘ Brno	33	- 13	0
ÚO Brno-venkov	14	+ 6	0
ÚO Břeclav	19	+ 11	0
ÚO Hodonín	8	+ 1	0
ÚO Vyškov	4	+ 1	0
ÚO Znojmo	17	- 5	0
Celkem	119	+ 14	- 5

Graf č. 2:

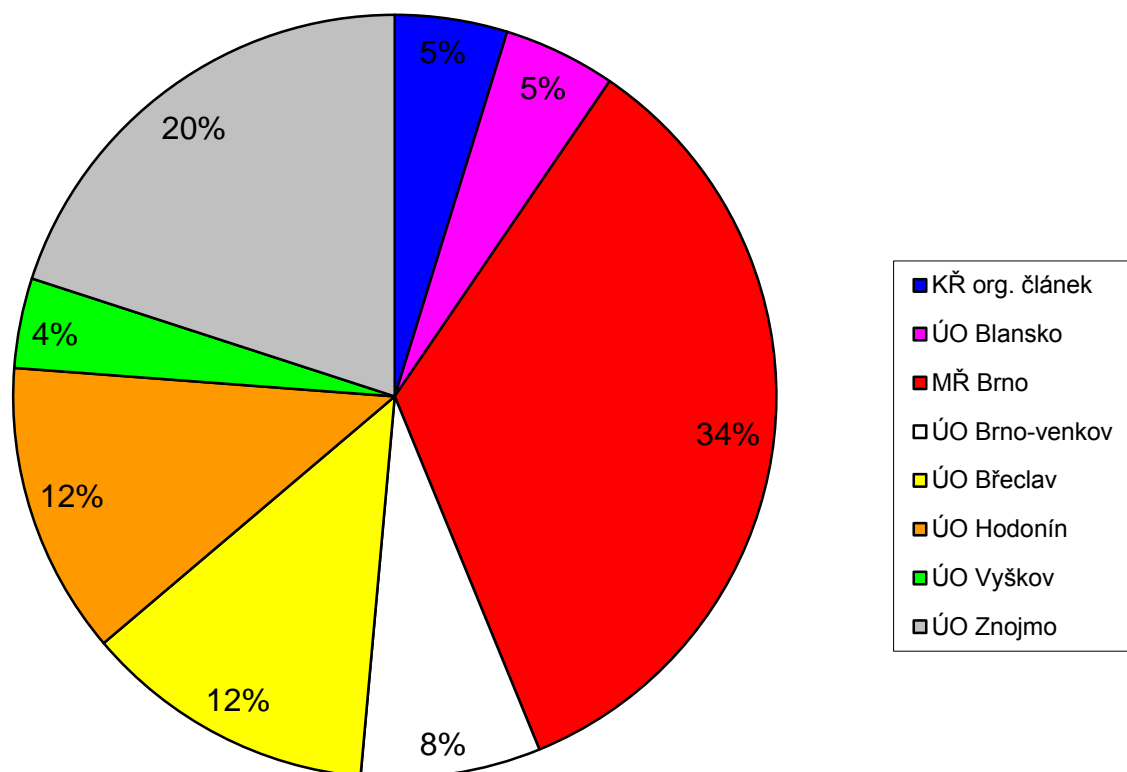
zdroj: Policie ČR, KŘ Brno

Statistika sexuálního zneužívání dětí na teritoriu Krajského ředitelství policie Jihomoravského kraje rok 2009

Tabulka č. 6:

	Počet	Rozdíl oproti předcházejícímu roku	z toho na závislé osobě
KŘ org. článek	5	- 1	0
ÚO Blansko	5	- 13	0
MŘ Brno	36	+ 3	0
ÚO Brno-venkov	8	- 6	0
ÚO Břeclav	13	- 6	2
ÚO Hodonín	13	+ 5	0
ÚO Vyškov	4	0	1
ÚO Znojmo	21	+ 4	1
Celkem	105	- 14	4

Graf č. 3:

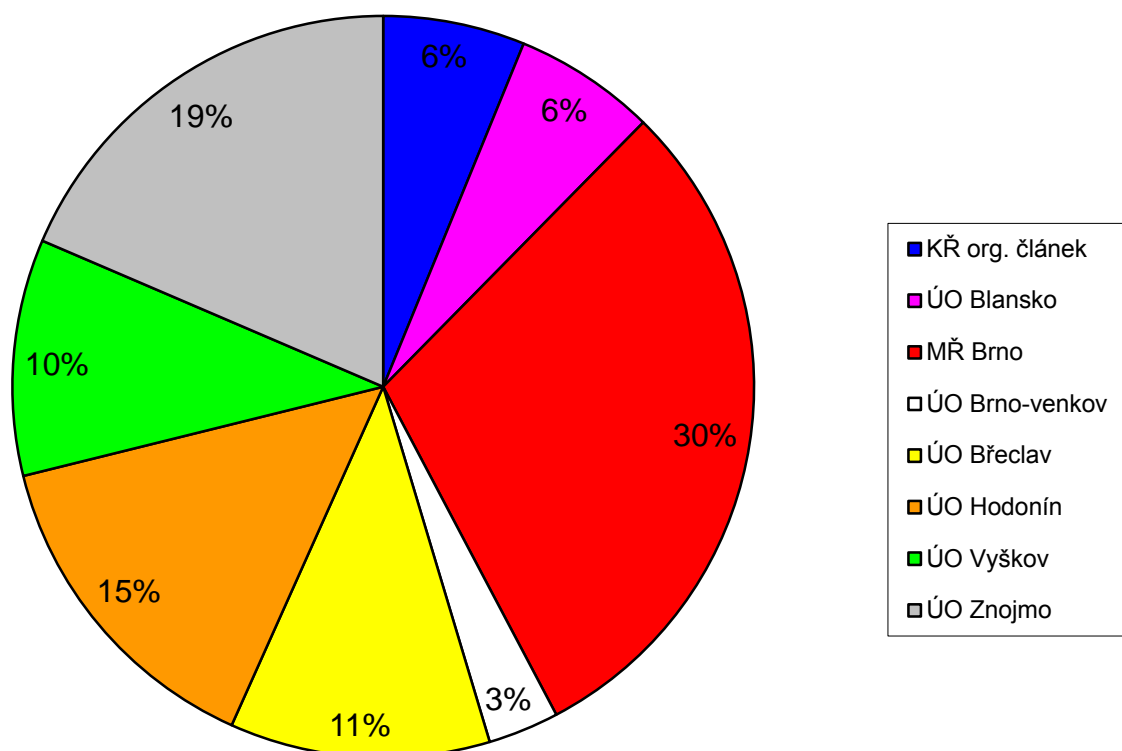
zdroj: Policie ČR, KŘ Brno

Statistika sexuálního zneužívání dětí na teritoriu Krajského ředitelství policie Jihomoravského kraje rok 2010

Tabulka č. 7:

	Počet	Rozdíl oproti předcházejícímu roku	z toho na závislé osobě
KŘ org. článek	6	+ 1	0
ÚO Blansko	6	+ 1	0
MŘ Brno	29	- 7	0
ÚO Brno-venkov	3	- 5	0
ÚO Břeclav	11	- 2	1
ÚO Hodonín	14	+ 1	1
ÚO Vyškov	10	+ 6	2
ÚO Znojmo	18	- 3	1
Celkem	97	- 8	5

Graf č. 4:

5.3 Statistika Ministerstva práce a sociálních věcí ČR

Tabulka č. 8:

rok 2008

Věková struktura týraných a zneužívaných dětí v ČR v roce 2008			Počet dětí	
			tělesné a psychické týrání a zanedbávání	sexuální zneužívání, dětská pornografie a dětská prostituce
			chlapci a dívky	chlapci a dívky
Nahlášeno případů	z toho	do 1 roku	53	4
		od 1 roku do 3 let	148	17
		od 3 do 6 let	231	71
		od 6 do 15 let	644	550
		od 15 do 18 let	163	97
Celkem v roce 2008			1239	739

zdroj: MPSV ČR, <http://www.mpsv.cz/cs/>

Tabulka č. 9:

Sociální prostředí týraných a sexuálně zneužívaných dětí v ČR v roce 2008		
Sociální prostředí dítěte	Počet dětí (chlapci a dívky)	
	tělesné, psychické týrání a zanedbávání	sexuální zneužívání, dětská pornografie a dětská prostituce
úplná rodina	524	274
neúplná rodina bez matky	53	33
neúplná rodina bez otce	324	239
doplněná rodina o matku	39	7
doplněná rodina o otce	268	133
náhradní rodina	25	35
ústavní péče	6	18

zdroj: MPSV ČR, <http://www.mpsv.cz/cs/>

Tabulka č. 10:

rok 2009

Věková struktura týraných a zneužívaných dětí v ČR v roce 2009			Počet dětí	
			tělesné a psychické týrání a zanedbávání	sexuální zneužívání, dětská pornografie a dětská prostituce
			chlapci a dívky	chlapci a dívky
Nahlášeno případů	z toho	do 1 roku	183	0
		od 1 roku do 3 let	383	19
		od 3 do 6 let	552	66
		od 6 do 15 let	2036	633
		od 15 do 18 let	459	116
Celkem v roce 2009			3613	834

zdroj: MPSV ČR, <http://www.mpsv.cz/cs/>

Tabulka č. 11:

Sociální prostředí týraných a sexuálně zneužívaných dětí v ČR v roce 2009		
Sociální prostředí dítěte	Počet dětí (chlapci a dívky)	
	tělesné, psychické týrání a zanedbávání	sexuální zneužívání, dětská pornografie a dětská prostituce
úplná rodina	1538	296
neúplná rodina bez matky	124	41
neúplná rodina bez otce	1187	254
doplněná rodina o matku	50	15
doplněná rodina o otce	624	160
náhradní rodina	62	35
ústavní péče	28	33

zdroj: MPSV ČR, <http://www.mpsv.cz/cs/>

Tabulka č. 12:

rok 2010

Věková struktura týraných a zneužívaných dětí v ČR v roce 2010			Počet dětí	
			tělesné a psychické týrání a zanedbávání	sexuální zneužívání, dětská pornografie a dětská prostituce
			chlapci a dívky	chlapci a dívky
Nahlášeno případů	z toho	do 1 roku	315	0
		od 1 roku do 3 let	630	18
		od 3 do 6 let	809	85
		od 6 do 15 let	2560	612
		od 15 do 18 let	649	109
Celkem v roce 2010			4963	824

zdroj: MPSV ČR, <http://www.mpsv.cz/cs/>

Tabulka č. 13

Sociální prostředí týraných a sexuálně zneužívaných dětí v ČR v roce 2010		
Sociální prostředí dítěte	Počet dětí (chlapci a dívky)	
	tělesné, psychické týrání a zanedbávání	sexuální zneužívání, dětská pornografie a dětská prostituce
úplná rodina	1882	288
neúplná rodina bez matky	170	40
neúplná rodina bez otce	1789	284
doplněná rodina o matku	112	15
doplněná rodina o otce	862	138
náhradní rodina	98	32
ústavní péče	50	27

zdroj: MPSV ČR, <http://www.mpsv.cz/cs/>

Tabulka č. 14:

období 2000 - 2010

Počty týraných a sexuálně zneužívaných dětí v ČR			
Rok	Tělesné a psychické týrání, od roku 2009 také zandbávání	Sexuální zneužívání, dětská pronografie, dětská prostituce	Celkem
2000	743	614	1357
2001	884	522	1406
2002	698	537	1235
2003	950	665	1615
2004	1028	698	1726
2005	1319	664	1983
2006	1008	585	1593
2007	1205	679	1884
2008	1239	739	1978
2009	3613	834	4447
2010	4963	824	5787
Celkem	17650	7361	25011

zdroj: MPSV ČR, <http://www.mpsv.cz/cs/>

5.4 Analýza získaných výsledků

Na teritoriu Jihomoravského kraje Policie ČR zpracovávala v roce 2007 celkem 105 případů pohlavního zneužívání (z toho 5 na závislé osobě), v roce 2008 celkem 119 případů (z toho na závislé osobě 0), v roce 2009 105 případů (z toho na závislé osobě 4 případy) a v roce 2010 97 případů (z toho 5 případů na závislé osobě). Z toho vyplývá, že v roce 2008 byl oproti roku 2007 nárůst o 14 případů, v roce 2009 byl oproti roku 2008 pokles o 14 případů a v roce 2010 pak oproti roku 2009 pokles o 8 případů. Znamená to tedy, že na území kraje má počet případů pohlavního zneužívání v předmětném období mírně klesající tendenci.

Na celém území České republiky byl u počtu sexuálně zneužívaných dětí v období od roku 2000 do roku 2009 zaznamenán postupný nárůst, kdy v roce 2000 byl evidován počet 614 dětí, přičemž v roce 2009 to již bylo celkem 834 dětí. V roce 2010 bylo evidováno celkem 824 sexuálně zneužívaných dětí, došlo tedy k poklesu o 10 dětí oproti roku 2009.

K tomuto je však třeba uvést, že v počtech sexuálně zneužívaných dětí jsou započítány i děti, které byly zneužity k dětské pornografii a dětské prostituci.

K uvedené statistice je třeba uvést, že se týká pouze případů, které byly oznámeny či odhaleny.

6. Kazuistiky

1. Kazuistika

„Muž (1952) v blíže neupřesněné době od počátku roku 2000 do konce roku 2006 v Brně jako vedoucí radiokroužku v místě svého zaměstnání ve firmě GM Electronic na Kolišti, v prodejně na Jakubském náměstí, kde pracoval, v místě svého bydliště v Klentici a dále na různých místech Jihomoravského kraje v rámci víkendů trávených v souvislosti s činností zájmového kroužku opakovaně pohlavně zneužíval své nezletilé svěřence – členy zájmového kroužku, jejichž věku si jako vedoucí kroužku byl plně vědom, a to tak, že s nimi souložil, osahával je, prováděl s nimi orální a anální sex, masturboval je, nabádal je k vzájemné masturbaci, souloži či jinému pohlavnímu styku a tomuto následně přihlížel, pouštěl jim pornografické filmy včetně pedofilní tematiky, fotil je nahé, nabízel jim alkoholické nápoje.....“⁵⁹

V uvedeném případě byl pachatel pravomocným rozsudkem Městského soudu Brno z roku 2011 uznán vinným ze spáchání zločinu pohlavního zneužití podle § 187 odst. 1, 2 trestního zákoníku, z přečinu sexuální nátlak podle § 186 odst. 2, 3 písm. a) trestního zákoníku a z přečinu ohrožování výchovy dítěte podle § 201 odst. 1 písm. a), odst. 3 písm. b) c) trestního zákoníku a byl mu uložen nepodmíněný trest odnětí svobody a současně mu bylo uloženo ochranné léčení sexuologické ve formě ústavní. Svého jednání se muž dopouštěl na chlapcích ve věku od 10 do 14 let.

Je třeba uvést, že trestnímu oznámení na Policii ČR podala matka jednoho z poškozených v roce 2009, která se o věci dozvěděla až poté co její syn utekl do Holandska a doma zanechal dopisy, kde popsal vše, co se událo. Když po něm matka chtěla, aby se vrátil do České republiky a podal trestní oznámení, tak jí řekl, že s celou záležitostí nechce nic dělat, neboť se za to stydí.

2. Kazuistika

„Muž (1972) v době od listopadu 2007 včetně do 11. 02. 2008 v Brně na ul. Vranovská, ve svém bytě pohlavně zneužíval svoji dceru (1996) a to tak, že jí olizoval pohlavní orgány a požadoval po ní, aby mu olizovala penis, pokusil se i o soulož, ale z důvodu, že protestovala a říkala, že jí to bolí, neuskutečnila se.... Ve svém bytě měl v neuzamčené skříňce – volně přístupné uložené DVD nosiče s pohádkami, mezi kterými byly i DVD nosiče s porno

⁵⁹ Zdroj Policie ČR MŘ Brno

*tematikou, přičemž v téže skříňce se nacházely sadomasochistické pomůcky a pornografické časopisy....*⁶⁰

V uvedeném případě byl pachatel pravomocným rozsudkem Městského soudu Brno uznán vinným ze spáchání trestného činu pohlavní zneužívání podle § 242 odst., 1, 2 trestního zákona účinného do 31. 12. 2009 a trestného činu ohrožování mravní výchovy mládeže podle § 217 odst. 1 písm. a) trestního zákona účinného do 31. 12. 2009 a byl mu uložen nepodmíněný trest odnětí svobody.

V daném případě podávala na Policii ČR trestní oznámení matka poškozené holčičky, která mimo jiné uvedla, že dcera navštěvovala svého otce o víkendech. Po nějaké si všimla, že dcera se od otce vrací neklidná, byla nervózní, malovala po zrcadle a na dotazy co se stalo, odpovídala, že se s otcem dívala na televizi, atd. Po návštěvě psychologky, kde byla s holčičkou její babička, se dozvěděla, co se stalo.

⁶⁰ Zdroj Policie ČR MŘ Brno

Závěr

Cílem mé bakalářské práce je seznámení čtenáře s problematikou sexuálního zneužívání. V jednotlivých kapitolách jsem se zabýval jednak příčinami, následky a formami tohoto jevu, ale také samotnými pachateli těchto deliktů skutků. Jednu z kapitol jsem věnoval prevenci sexuálnímu zneužívání a další pak vyšetřování sexuálního zneužívání dětí a jeho specifiky.

Cíle, které jsem si na úvodu bakalářské práce stanovil, jsem podle mého názoru naplnil. Mám za to, že problematika sexuálního zneužívání byla v mé práci dostatečně popsána. Čtenáři této práce mohou získat základní informace o sexuálním zneužívání dítěte. Mým cílem rovněž bylo upozornit na prevenci sexuálního zneužívání a na možné rizikové faktory, na které jsem dle mého názoru dostatečně poukázal.

Při zpracování bakalářské práce jsem si uvědomil, že tento problém nelze u nás považovat za marginální. Z tohoto hlediska je nutno zvýšit osvětu a citlivost celé společnosti a zejména pak lékařů a dalších odborníků k možným signálům výskytu pohlavního zneužívání. Dle mého názoru je velmi důležité vytvořit další specializovaná centra pro oběti sexuálního zneužívání s komplexní terapeutickou a lékařskou péčí, ale také i s právní pomocí. Dále je nutné věnovat zvýšenou pozornost léčbě pachatelů tohoto trestného činu jako nejúčinnějšího prostředku prevence recidivy tohoto jednání. Je nutné pokračovat s osvětou, která ve školách probíhá a seznamovat děti a mládež s telefonními čísly a internetovými stránkami, na kterých mohou najít případnou pomoc. Mám pocit, že otázky na téma sexuální zneužívání jsou stále tabuizovány. Zneužívající rodiče je svým dětem těžko sdělí. Jistě nestačí si pouze říct při sledování televizních novin, kde právě informují o nějakém takovém skutku, který se odehrál, že je to děsné a ptát se sám sebe jak se někdo něčeho tak ohavného může dopustit. Je nutné dívat se kolem sebe, všimnout si a zajímat se o to, co se kolem nás děje.

Díky spolupráci s kolegy z kriminální policie, kteří se touto problematikou profesně zabývají, mi práce přinesla mnoho poznatků o problematice sexuálního zneužívání na dětech. Uvědomil jsem si vážnost této problematiky s důrazem zejména na preventivní činnosti, aby se minimalizovalo riziko napadení dítěte.

Rád bych, aby přečtení mé práce, např. v rámci přednášek na školách nebo besedách pro školy, které pořádají Preventivní a informační skupiny Policie ČR, přispěje k zamyšlení se nad tímto problémem a zároveň bude mít preventivní charakter.

Resumé

V této práci popisuji problematiku sexuálního zneužívání dětí a možnosti řešení tohoto jevu jednak jako problému sociálního, ale zejména také jako jednoho z mnoha kriminogenních faktorů v naší společnosti, jejichž důsledkem je páchání těch nejzávažnějších trestných činů.

V úvodu práce jsem uvedl důvody, které mě vedly k jejímu zpracování a také způsob, jakým jsem získával zásadní informace.

V první kapitole je nastíněna otázka sexuálních vztahů dospělých jedinců k dětem jako jev, který lidskou civilizaci od jejich počátků provází (Řecko, Řím, náboženství). Dále je tu vymezen pojem sexuálního zneužívání.

Druhá kapitola se zabývá příčinami a následky sexuálního zneužívání dětí, jeho formami a také samotnými pachateli těchto činů. Některé z příčin souvisí se sexuální orientací pachatele, jiné souvisí s jeho duševním stavem, případně duševní nemocí. K neméně významným příčinám tohoto jednání patří nadměrná konzumace alkoholu či užívání návykových látek. Následky sexuálního zneužívání dítěte jsou ovlivněny vztahem mezi obětí a pachatelem, způsobem, kterým ke zneužívání došlo, věkem dítěte a jeho psychickou a fyzickou vybaveností. V posledním bodu této kapitoly popisuji samotné pachatele sexuálního zneužívání, jejich typologii, rozdělení do čtyř skupin, ve kterých se jednotlivý pachatelé od sebe liší tím, jaký mají k dětem vztah, popřípadě čím byl tento vztah ovlivněn.

Třetí kapitola se zabývá prevencí sexuálního zneužívání. V uvedené problematice se primární prevence zaměřuje na snížení možnosti výskytu sexuálně motivovaných deliktů. Sekundární prevence se zaměřuje na prostředí, které by mohlo podnítit vznik mravnostních deliktů. Terciární prevencí je už sledován přístup a chování lidí. Poslední bod této kapitoly jsem věnoval vládní kampani „Stop sexuálnímu násilí na dětech“.

Ve čtvrté kapitole se zabývám způsobem, resp. specifiky vyšetřování sexuálních deliktů spáchaných na dětech a způsobu, který by co nejšetrněji přispěl k objasnění těchto trestných činů ve spolupráci se samotnými oběťmi. Dále se zde zabývám výsledkem sexuálně zneužitých dětí, demonstračními pomůckami Jája a Pája“ a speciálními výslechovými místnostmi pro dětského účastníka trestního řízení.

V páté kapitole jsem uvedl právní předpisy týkající se sexuálního zneužívání dětí a vymezením vybraných sexuálních deliktů, jako společenského jevu, současnou legislativou v České republice a skutkovými podstatami trestných činů s tím souvisejících. Podrobně jsem uvedl statistické údaje Policie ČR na teritoriu Jihomoravského kraje a statistické údaje

Ministerstva práce a sociálních věcí ČR na území České republiky. V posledním bodě jsem zanalyzoval získané výsledky.

V kapitole šesté jsou kazuistiky. Jsou zde popsány dvě kauzy, resp. jednání dvou pachatelů, kteří se dopustili sexuálního zneužívání dětí na území města Brna.

V závěru práce jsou shrnuty všechny kapitoly bakalářské práce a její možné využití.

Anotace

Roman Duma, Sexuální zneužívání dětí a prevence v této oblasti. (bakalářská práce)

Práce se zabývá problematikou sexuálního zneužívání dětí a prevencí tohoto jevu. Popisuje příčiny, následky a formy sexuálního zneužívání dětí. Vymezuje pachatele této trestné činnosti. Pozornost je věnována vyšetřování, zejména výslechům dětských obětí, využití speciálních výslechových místností a použití demonstračních pomůcek „Jája a Pája“. Klade důraz na prevenci v této oblasti.

Klíčová slova:

Sexuální zneužívání - dítě - oběť - pachatel - informace - prevence.

Annotation

Roman Duma, Child sexual abuse and its prevention. (bachelor thesis)

This thesis is occupied with sexual abuse problematic in infants and with its prevention. Author describes the causes, consequences and forms of child sexual abuse. He defines these crime offenders. With special attention describes investigation, especially interrogation of child victims with use of special interrogation rooms and the use of demonstration puppets „Jája and Pája“. Prevention in this area is specially stressed.

Keywords

Sexual abuse – child – victim – offender – information - prevention

Seznam použité literatury:

Zákony, mezinárodní dokumenty

- 1) Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky
- 2) Ústavní zákon č. 2/1993 Sb. ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb., Listina základních práv a svobod
- 3) Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon
- 4) Zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním, trestní řád
- 5) Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
- 6) Deklarace práv dítěte, New York, 20. 11. 1959
- 7) Úmluva o právech dítěte, New York, 20. 11. 1989

Literatura

- 8) Čírtková, L.: Forenzní psychologie, Plzeň: Aleš Čeněk s.r.o., 2009, 424 s., ISBN 80-86473-86-4,
- 9) Čírtková, L.: Kriminální psychologie, Praha: Eurounion s.r.o., 1998, 252 s., ISBN 80-85858-70-3
- 10) Douglas, J., Olshaker, M.: Cesta do temnot: jak chránit a vychovávat děti, aby se nestaly oběťmi pedofilních násilníků, 1. vydání, Frýdek-Místek: Alpress s.r.o., 1999, 453 s., ISBN 80-7218-179-3
- 11) Dunovský, J., Dytrych, Z., Matějček, Z.: Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě, Praha: GRADA Publishing, 1995, 245 s., ISBN 80-7169-192-5
- 12) Elliotová, M.: Jak ochránit své dítě, 1. vydání, Praha: Nakladatelství Portál s.r.o., 1995, 173 s., ISBN 80-7178-034-0
- 13) Hanušová, J.: Sexuální zneužívání, Praha: Vzdělávací institut ochrany dětí o.p.s., 2006, 36 s., ISBN 80-86991-64-4
- 14) Chmelík, J.: Trestná činnost mládeže a páchaná na mládeži, 2. vydání, Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 2003, 122 s., ISBN: neuvedeno
- 15) Janiš, K., Kindl, M.: Kapitoly z dějin lidské sexuality, Praha: Společnost pro plánování rodiny a sexuální výchovu), 1996, 144 s., ISBN neuvedeno
- 16) Musil, J., Konrád, Z., Suchánek, J.: Kriminalistika, 2. přepracované a doplněné vydání, Praha: Nakladatelství C.H. Beck, 2004, 606 s., ISBN 80-7179-878-9

- 17) Kraus, B.: Základy sociální pedagogiky, Praha: Nakladatelství Portál s.r.o., 216 s., 2010, ISBN 978-80-7367-383-3
- 18) Milfait, R.: Komerční sexualizované násilí na dětech, Praha: Nakladatelství Portál s.r.o., 2008, 216 s., ISBN 978-7367-320-8.
- 19) Mufsonová, S., Kranzová, R.: O týrání a zneužívání, Praha: NLN s.r.o., 1996, 131 s., ISBN: 80-7106-194-8
- 20) Mühlpachr, P.: Sociopatologie, Brno: Masarykova univerzita, 2009, 194 s., ISBN 978-80-210-4550-7
- 21) Pöthe, P.: Dítě v ohrožení, 2. vydání, Praha: Nakladatelství G plus G s.r.o., 1999, 186 s., ISBN 80-86103-21-8
- 22) Täuber, V.: Metodika sexuální výchovy pro učitele, vychovatele, rodiče a studenty učitelství, 1. vydání, Praha: Státní zdravotní ústav, 1996, 45 s., ISBN 80-7071-029-2
- 23) Täuber, V.: Nejstřeženější tajemství - sexuální zneužívání dětí, 1. vydání, Praha: Vydavatelství Trizonia), 1996, 116 s., ISBN 80-85573-72-5
- 24) Vaničková, E., Hadj-Mousová, Z., Provazníková, H.: Násilí v rodině - Syndrom zneužívaného a zanedbávaného dítěte, 1. vydání, Praha: Univerzita Karlova), 1995, 64 s., ISBN 80-7184-008-4
- 25) Vaničková, E., Provazník, K., Hadj-Mousová, Z., Spilková, J.: Sexuální násilí na dětech, 1. vydání, Praha: Nakladatelství Portál s.r.o., 1999, 118 s., ISBN 80-7178-286-6
- 26) Vaničková, E., Provazník, K., Hadj-Mousová, Z.: Sexuální zneužívání dětí, I. díl, 1. vydání, Praha: Univerzita Karlova, 1997, 82 s., ISBN 80-7184-479-9
- 27) Vaničková, E., Provazník, K., Hadj-Mousová, Z.: Sexuální zneužívání dětí , II. díl, 1. vydání, Praha: Univerzita Karlova, 1999, 81 s., ISBN 80-7184-878-6
- 28) Vaničková, E., Provazníková, H.: Malá encyklopedie zneužívaného a zanedbávaného dítěte. 1. vydání, Praha: ČSOD – RL, 1997, 91 s., ISBN 80-239-3055-9
- 29) Vaničková, E., Kloubek, M.: Komerční sexuální zneužívání dětí, Praha: Česká společnost na ochranu dětí, 2006, 11 s., ISBN 80-239-6471-2
- 30) Weis, P. a kolektiv: Sexuální zneužívání - pachatelé a oběti, 1. vydání, Praha: GRADA Publishing, 2000, 212 s., ISBN 80-7169-795-8, 2000.
- 31) Weiss, P. a kolektiv: Sexuální zneužívání dětí, 1. vydání, Praha: GRADA Publishing, 2005, 264 s., ISBN 80-247-0929-5
- 32) Zvěřina, J.: Lékařská sexuologie, Praha: Sexuologický ústav 1. lékařské fakulty UK), 1994, 233 s., ISBN 80-8546-704-6

Sborníky, časopisy

- 33) Čírtková, L. in časopis Právo a rodina, č. 3, ročník 2010, článek „Výslech dítěte a jeho úskalí“, 2010, ISBN: neuvedeno
- 34) Plšková, A. in Kriminologický sborník č. 9, ročník 1995, článek „Jája a Pája“, 1995 Kriminologický ústav Policie ČR, ISBN: neuvedeno
- 35) Weis, P., Procházka, I., Urbánek, V. in Kriminologie č. 3, ročník 1998, článek „Sexuálně deviantní chování ohrožující především děti a mládež“, 1998 Ministerstvo vnitra ČR, ISBN neuvedeno

Internetové odkazy:

- 36) <http://www.nicm.cz/syndrom-can-literatura>
- 37) <http://portal.justice.cz/Justice2/ms/ms.aspx?o=23&j=33&k=3397&d=47145>
- 38) <http://www.planovanirodiny.cz/view.php?cisloclanku=2006030801>
- 39) <http://www.parkdietzassociates.com/>
- 40) <http://www.academy-group.com/lanning.html>
- 41) <http://www.nicm.cz/syndrom-can-literatura>
- 42) http://www.tadysenedotykej.org/default_cz.asp
- 43) <http://www.vlada.cz/cz/ppov/zmocnenec-vlady-pro-lidska-prava/aktuality/tiskova-zprava-k-zaverum-konference-stop-sexualnimu-nasili-na-detech-89961/>
- 44) <http://www.vlada.cz/cz/ppov/zmocnenec-vlady-pro-lidska-prava/kampane/kampan-tady-se-nedotykej-91627/>
- 45) <http://www.mvcr.cz/clanek/standard-vybaveni-specialni-vyslechove-mistnosti-pro-detskeho-ucastnika-trestniho-rizeni.aspx>
- 46) <http://www.mvcr.cz/clanek/seznam-specialnich-vyslechovych-mistnosti.aspx>
- 47) <http://www.pravnik.cz/uplna-zneni/uz-38.html>
- 48) <http://www.osn.cz/dokumenty-osn/soubory/umluva-o-pravech-ditete.pdf>
- 49) http://www.krizovaintervence.cz/linky_02.php#deti_a_mladez
- 50) <http://www.nicm.cz/primarni-prevence-charakteristika>
- 51) <http://www.msmt.cz/pro-novinare/desatero-msmt-k-sexualni-vychove?highlightWords=sexu%C3%A1ln%C3%AD+v%C3%BDchova>
- 52) <http://www.policie.cz/clanek/jaja-a-paja.aspx>
- 53) <http://www.planovanirodiny.cz/rservice.php?akce=tisk&cisloclanku=2006010913>

Seznam příloh:

Příloha č. 1 – Další trestné činy proti důstojnosti v sexuální oblasti a svobodě, které mají vztah k trestnému činu pohlavního zneužití a jejich znění dle trestního zákoníku (zdroj: Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník)

Příloha č. 2 – Soubor propagačních letáků ke kampani Vlády ČR „Tady se nedotýkej“ (zdroj: www.tadysenedotykej.org)

Příloha č. 3 - seznam kontaktů, kde hledat pomoc (zdroj: internet)

Příloha č. 4 - Sexuální zneužívání v České republice: Výsledky národního výzkumu (zdroj: www.vlada.cz)

Příloha č. 5 - seznam speciálních výslechových místností na území České republiky (zdroj: www.mvcr.cz)

Příloha č. 1 - další trestné činy proti důstojnosti v sexuální oblasti a svobodě, které mají vztah k trestnému činu pohlavního zneužití a jejich znění dle trestního zákoníku

Znásilnění - § 185

- 1) *Kdo jiného násilím nebo pohrůžkou násilí nebo pohrůžkou jiné těžké újmy na zdraví donutí k pohlavnímu styku, nebo kdo k takovému činu zneužije jeho bezbrannosti, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až pět let.*
- 2) *Odnětím svobody na dvě léta až deset let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci jedna*
 - a) *souloží nebo jiným pohlavním stykem provedeným způsobem srovnatelným se souloží,*
 - b) *na dítěti, nebo*
 - c) *se zbraní.*
- 3) *Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán,*
 - c) *spáchá-li čin na dítěti mladším patnácti let,*
 - d) *spáchá-li takový čin na osobě ve výkonu vazby, trestu odnětí svobody, ochranného léčení, zabezpečovací detence, ochranné nebo ústavní výchovy anebo v jiném místě, kde je omezována osobní svoboda, nebo*
 - e) *způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví.*
- 6) *Odnětím svobody na deset až osmnáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt.*
- 7) *Příprava je trestná.*

Sexuální nátlak - § 186

- 1) *Kdo jiného násilím, pohrůžkou násilí nebo pohrůžkou jiné těžké újmy donutí k pohlavnímu sebeukájení, k obnažování nebo jinému srovnatelnému chování, nebo kdo k takovému chování přiměje jiného zneužívaje jeho bezbrannosti, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až čtyři léta nebo zákazem činnosti.*
- 2) *Stejně bude potrestán pachatel, který přiměje jiného k pohlavnímu styku, k pohlavnímu sebeukájení, k obnažování nebo jinému srovnatelnému chování zneužívaje jeho závislosti nebo svého postavení a z něho vyplývající důvěryhodnosti nebo vlivu.*
- 3) *Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2*
 - a) *na dítěti, nebo*
 - b) *nejméně se dvěma osobami*

4) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 se zbraní
- b) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 na osobě ve výkonu vazby, trestu odnětí svobody, ochranného léčení, zabezpečovací detence, ochranné nebo ústavní výchovy anebo v jiném místě, kde je omezována osobní svoboda, nebo
- c) spáchá-li takový čin jako člen organizované skupiny.

5) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 na dítěti mladším patnácti let, nebo
- b) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví.

6) Odnětím svobody na deset až šestnáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 smrt.

Soulož mezi příbuznými - § 188

Kdo vykoná soulož s příbuzným v pokolení přímém nebo se sourozencem, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta.

Vydírání - § 175

1) *Kdo jiného násilím, pohrůžkou násilí nebo pohrůžkou jiné těžké újmy nutí, aby něco konal, opominul nebo trpěl, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až čtyři léta nebo peněžitým trestem.*

2) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny,
- b) spáchá-li takový čin nejméně se dvěma osobami,
- c) spáchá-li takový čin se zbraní,
- d) způsobí-li takovým činem značnou škodu,
- e) spáchá-li takový čin na svědkovi, znalci nebo tlumočnickovi v souvislosti s výkonem jejich povinnosti, nebo
- f) spáchá-li takový čin na jiném pro jeho skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je skutečně nebo domněle bez vyznání.

3) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán,

- a) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví,
- b) spáchá-li takový čin v úmyslu umožnit nebo usnadnit spáchání trestného činu vlastizrady (§ 309), teroristického útoku (§ 311) nebo teroru (§ 312), nebo c) způsobí-li takovým činem škodu velkého rozsahu.

- 4) Odnětím svobody na osm až šestnáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt.
- 5) Příprava je trestná.

Ohrožování výchovy dítěte - § 201

- 1) Kdo, byť i z nedbalosti, ohrozí rozumový, citový nebo mravní vývoj dítěte tím, že
 - a) svádí ho k zahálčivému nebo nemravnému životu,
 - b) umožní mu vést zahálčivý nebo nemravný život,
 - c) umožní mu opatřovat pro sebe nebo pro jiného prostředky trestnou činností nebo jiným zavrženíhodným způsobem, nebo
 - d) závažným způsobem poruší svou povinnost o ně pečovat nebo jinou svou důležitou povinnost vyplývající z rodičovské zodpovědnosti, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.
- 2) Kdo umožní, byť i z nedbalosti, dítěti hru na výherním hracím přístroji, který je vybaven technickým zařízením, které ovlivňuje výsledek hry a které poskytuje možnost peněžité výhry, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, peněžitým trestem nebo zákazem činnosti.
- 3) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let bude pachatel potrestán,
 - a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 ze zavrženíhodné pohnutky,
 - b) pokračuje-li v páchání takového činu po delší dobu,
 - c) spáchá-li takový čin opětovně, nebo
 - d) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.

zdroj: Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

Příloha č. 2 - Soubor propagačních letáků ke kampani Vlády ČR „Tady se nedotýkej“-

zdroj: www.tadysenedotykej.org

**MÁ-LI DÍTĚ POCIT, ŽE
DOTEKY NEJSOU SPRÁVNÉ,
PAK SPRÁVNÉ NEJSOU.**

Naučte své dítě pravidlo „tady se nedotýkej“
www.tadysenedotykej.org

zdroj: www.tadysenedotykej.org

NOVÁ POHÁDKA NA DOBROU NOC BY MOHLA ZABRÁNIT VAŠÍ NEJHORŠÍ NOČNÍ MŮŘE.

Pravidlo „tady se nedotýkej“ učí děti, kde by se jich neměli ostatní dotýkat.
Naše nová pohádka na dobrou noc vám pomůže toto pravidlo jednoduše vysvětlit.
Objednat nebo stáhnout si ji můžete na www.tadysenedotykej.org.
Naučte své dítě pravidlo „tady se nedotýkej“

Ilustrace: B. Koc, M. Koc, P. Koc, D. Koc

zdroj: www.tadysenedotykej.org

Naučte své děti pravidlo „tady se nedotýkej“

Přibližně každé páté dítě se stane obětí sexuálního násilí, včetně sexuálního zneužívání. I vy můžete pomoci předejít tomu, aby se to stalo i vašemu dítěti. Naučte své dítě pravidlo „tady se nedotýkej“.

Pravidlo „tady se nedotýkej“

Pravidlo „tady se nedotýkej“ je jednoduchý průvodce, s jehož pomocí mohou rodiče dětem vysvětlit, kde by se jich ostatní neměli dotýkat, jak reagovat na sexuální zneužívání a kde hledat pomoc.

Co je pravidlo „tady se nedotýkej“? Je to jednoduché: dítěte by se ostatní neměli dotýkat na těch částech jeho těla, která jsou obvykle zakryta spodním prádlem. A děti by zas neměly na tyto partie těla sahat jiným dětem.

To také pomáhá vysvětlit dětem, že jejich tělo patří jen jim, že existují dobrá a špatná tajemství, stejně jako dobré a špatné doteky.

Jak dítě naučit pravidlo „tady se nedotýkej“?	2
Proč existuje pravidlo „tady se nedotýkej“?	5
Co dělat, máte-li podezření na zneužívání	6
Kde je možné nalézt materiály a informace	7

Příloha č. 3 – seznam kontaktů, kde hledat pomoc

Linka bezpečí

Zaměření: pro děti a dospívající v obtížné životní situaci (mládež do 18 let a studenti do 26 let)

Bezplatný telefon: 800 155 555

Provoz: NONSTOP

E-mail: pomoc@linkabezpeci.cz

Web: <http://www.linkabezpeci.cz>

Linka bezpečí Online

E-mailová poradna

E-mail: pomoc@linkabezpeci.cz (odpovídáme do 3 pracovních dnů)

Chat Linky bezpečí

Kontakt: <http://chat.linkabezpeci.cz/>

Provoz: Po+Út+Čt+So: 15,00 - 17,00 a 19,00 – 21,00 hod.

Internet Helpline

Zaměření: poradna pro bezpečný internet (pomoc dětským obětem internetové kriminality)

Bezplatný telefon: 800 155 555

Provoz: NONSTOP

E-mail: pomoc@linkabezpeci.cz

Chat: <http://chat.linkabezpeci.cz/>

Web: <http://www.internethelpline.cz>

Linka vzkaz domů

Zaměření: pro děti a mládež na útěku či vyhozené

Bezplatný telefon: 800 111 113 (dostupný z pevné sítě)

Mobil: 724 727 777 (běžné tarify operátorů)

Provoz: Po - Ne: 8,00 - 22,00 hod.

E-mail: pomoc@linkabezpeci.cz (odpovídáme do 3 pracovních dnů)

Web: <http://www.vzkazdomu.cz>

Rodičovská linka

Zaměření: rodinné a výchovné poradenství pro rodiče, prarodiče a ostatní členy rodiny, pedagogy

Telefon: 840 111 234

Provoz: Po+St+Pá: 13,00 - 16,00 hod. Út+Čt: 16,00 - 19,00 hod.

E-mail: info@linkabezpeci.cz

Web: <http://www.linkabezpeci.cz>

BRNO - Modrá linka

Jihomoravský kraj, registrovaný poskytovatel sociálních služeb

Centrum a linka důvěry pro děti a mládež, o.s.

Zaměření: pro děti a mládež (též pro rodiče a blízké děti a profese pracující s dětmi – učitelé, výchovní poradci, psychologové)

Telefon: 549 24 10 10

Mobil: 608 90 24 10

Provoz: Po – Ne: 9,00 - 21,00 hod.

E-mail: info@modralinka.cz

Web: <http://www.modralinka.cz/>

Internetová linka

E-mail: help@modralinka.cz

Linka naděje

Zaměření: celá populace

Telefon: 547 212 233

Provoz: NONSTOP

Krizová linka Spondeo

Zaměření: zneužívané a týrané děti

telefon: 541 235 511

Provoz: NONSTOP

zdroj: internet

Sexuální zneužívání v České republice: Výsledky národního výzkumu

Prof. PhDr. Petr Weiss, PhD.
Sexuologický ústav 1. LF UK a VFN
Katedra psychologie FF UK

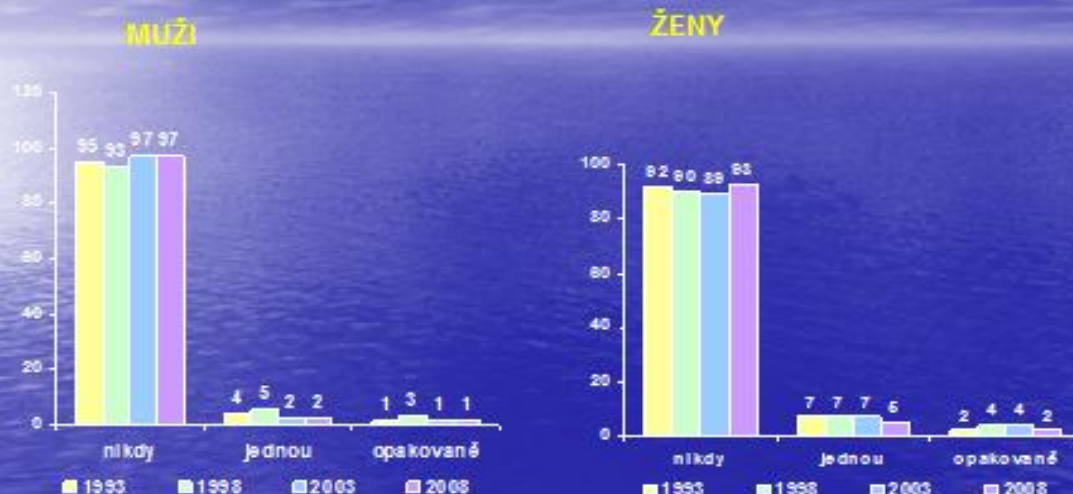
Sexuální chování v ČR

- Kontinuální výzkum sexuálního chování české populace realizovaný v letech 1993, 1998, 2003 a 2008
- Autoři a odborní garanti výzkumu: prof. PhDr. Petr Weiss, Ph.D., a doc. MUDr. Jaroslav Zvěřina, CSc., ze Sexuologického ústavu 1. lékařské fakulty UK a VFN v Praze
- Realizace projektu: agentura DEMA, a. s.
- Partneri projektu: Národní komise pro řešení problematiky HIV/AIDS Ministerstva zdravotnictví a společnost Pfizer

Metodika

- Výběrové soubory byly reprezentativním vzorkem populace ČR starší 15 let, a to podle posledního sčítání lidu
- Dotazováno bylo celkem
 - 1 719 osob v roce 1993
 - 2 003 osob v roce 1998
 - 2 000 osob v roce 2003
 - 2 000 osob v roce 2008
- Terénní sběr dat: prosinec 1993, prosinec 1998, prosinec 2003, prosinec 2008

Sexuální zneužití v dětství

zdroj: www.vlada.cz

Věk sexuálního zneužití

- Muži: $x = 11,3$ roku ($SD = 2,48$)
- Ženy: $x = 11,6$ roku ($SD = 2,78$)

Pohlaví pachatele zneužití

**Muži: muž 67 %
žena 33 %**

**Ženy: muž 100 %
žena 0 %**

Známost pachatele zneužití

- Příbuzný/á muži 32 %, ženy 60 %
- Známý/á muži 28 %, ženy 18 %
- Cizí muži 40 % ženy 22 %

Závěr:

u chlapců je nejčastějším pachatelem zneužití cizí muž, u dívek příbuzný

Požadavky pachatele

Osahával oběť po těle:	muži 67 %, ženy 88 %
Masturboval oběť:	muži 62 %, ženy 27 %
Orálně dráždil oběť:	muži 33 %, ženy 22 %
Vyžadoval masturbaci:	muži 67 %, ženy 49 %
Vyžadoval orální dráždění:	muži 24 %, ženy 15 %
Vyžadoval anální soulož:	muži 14 %, ženy 2 %
Vyžadoval vaginální soulož:	muži 10 %, ženy 27 %

Závěr: u obou pohlaví pachatel oběť nejčastěji osahával nebo od ní vyžadoval masturbaci, clapce navíc často sám masturboval

Oznámení zneužití

- Neoznámil nikomu: muži 69 %, ženy 79 %
- Oznámil kamarádům: muži 22 %, ženy 7 %
- Oznámil policii: muži 9 %, ženy 4 %
- Oznámil rodičům: muži 0 %, ženy 7 %
- oznámil učitelům: muži 0 %, ženy 0 %

Závěr: zneužití bylo ve většině případů plně utajeno u obou pohlaví, pokud bylo někomu oznámeno, tak u chlapců hlavně kamarádům

Důvody pro neoznámení zneužití

- Stud: muži 71 %, ženy 75 %
- Obava ze msty: muži 14 %, ženy 36 %
- Necht' pachateli ublížit:
 - muži 43 %, ženy 27 %

Závěr: u obou pohlaví byl hlavním důvodem pro utajení zneužití stud

Vliv zneužití na další život oběti

- Žádný: muži 54 %, ženy 43 %
- Negativní: muži 33 %, ženy 51 %
- Pozitivní: muži 13 %, ženy 6 %

Následky trvalého charakteru: muži 22%, ženy 32%

Závěr: dle poloviny obětí nemělo zneužití žádné následky pro jejich další život, u dívek mírně převládají následky negativní, u menšiny respondentů (spíše u dívek) byly tyto následky trvalého charakteru

Negativní následky zneužití

- Strach z opačného pohlaví: muži 38%, ženy 56%
- Sexuální dysfunkce: muži 13%, ženy 24%
- Úzkost, deprese: muži 38%, ženy 50%
- Nedostatek sebevědomí: muži 63%, ženy 68%
- Partnerské problémy: muži 0%, ženy 44%
- Vyhledali terapii: muži 0%, ženy 18%

Závěr: traumatizace se nejčastěji projevila u obou pohlaví v nedostatku sebevědomí, u dívek často též ve strachu z mužů a úzkostně depresivní symptomatice

Příloha č. 5 - seznam speciálních výslechových místností na území České republiky (stav k 1. 4. 2011)

Krajské ředitelství PČR hl.m.Prahy

- Krajské ředitelství (KŘ) policie hl.m.Prahy

Krajské ředitelství PČR Středočeského kraje

- územní odbor Policie ČR (ÚO) Beroun
- ÚO Mělník
- ÚO Kladno
- ÚO Příbram
- ÚO Kolín (není vybavení záznamovou technikou)

Krajské ředitelství PČR Jihočeského kraje

- Slabce u Lišova (poblíž Českých Budějovic); budova účelového zařízení PČR

Krajské ředitelství policie Plzeňského kraje

- Plzeň; areál FN Plzeň – Bory
- Klatovy; Nemocnice Klatovy a.s

Krajské ředitelství PČR Libereckého kraje

- KŘ policie Libereckého kraje v Liberci
- ÚO Česká Lípa
- ÚO Semily
- ÚO Jablonec n.Nisou a ÚO Liberec (není vybavení záznamovou technikou)

Krajské ředitelství PČR Ústeckého kraje

- ÚO Most

Krajské ředitelství PČR Královéhradeckého kraje

- ÚO Rychnov nad Kněžnou
- ÚO Trutnov
- ÚO Hradec Králové
- ÚO Náchod
- KŘ policie Královéhradeckého kraje v Hradci Králové

Krajské ředitelství PČR Karlovarského kraje

- ÚO Cheb

Krajské ředitelství policie kraje Vysočina

- ÚO Třebíč

Krajské ředitelství PČR Jihomoravského kraje

- objekt dětského domova v Brně (vila Dagmar)
- KŘ policie Jihomoravského kraje v Brně
- Městské ředitelství PČR v Brně (ul. Cejl)
- ÚO Blansko
- ÚO Hodonín

Krajské ředitelství PČR Olomouckého kraje

- ÚO Jeseník
- Olomouc; budova Sdruženého zařízení pro péči o dítě

Krajské ředitelství PČR Moravskoslezského kraje

- Ostrava; dětský domov dětí do 3 let
- Frýdek-Místek; budova policie
- ÚO Opava
- Krnov; civilní budova

zdroj: www.mvcr.cz